

Haerlems belegerings treur-blij-eynde-spel

Govert van der Eembd

bron

Govert van der Eembd, *Haerlems belegerings treur-blij-eynde-spel*. Aert Meuris, Den Haag 1619

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/eemb001haer01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Achtbare, wijze, voorsienige, ende veel-waerde Heeren:

Mijn Heeren

<i>Niclaes Suycker.</i>	<i>Schout.</i>
<i>Willem Klaesz. Vooght</i>	} <i>Borgher-meesteren.</i>
<i>Arent van Druyvesteyn.</i>	} <i>Borgher-meesteren.</i>
<i>Gerrit Willemsz. Teylingen.</i>	} <i>Borgher-meesteren.</i>
<i>Iohan Teyts.</i>	} <i>Borgher-meesteren.</i>
<i>D. Gillis de Glarsius.</i>	<i>Pensionaris.</i>

T'samen den Heeren

<i>Ian van Napels.</i>	} <i>Schepenen.</i>
<i>Reyer Buys.</i>	} <i>Schepenen.</i>
<i>Pieter Jacobsz. Olykan.</i>	} <i>Schepenen.</i>
<i>Ian Klaesz. Loo.</i>	} <i>Schepenen.</i>
<i>Aelbert vander Meyde.</i>	} <i>Schepenen.</i>
<i>M^r. Hans Damius.</i>	} <i>Schepenen.</i>
<i>Ian Verkamere.</i>	} <i>Schepenen.</i>

Als mede

Den eersamen Raedt deser loffelijcker Stadt HAERLEM.

Mijne goed-jonstighe Heeren.

Achtbare, vermoghende Heeren.

DAt de geschiedenissen der Ouden (voornemelijk de deftighe ende roemenswaerdighe) door eeren-schriften de onstervelijcke ghedachtenisse overghelevert zijn, betuyghen ons soo vele vermaerde ende soet-luydende Dichters des Grieksen, Latijnsen ende Franssen tijds. Onder vele sullen wy alleenlijk den ouden *Homerum* her-voor brenghen, dewelcke ym-

mers niet willende, dat het niet-min-langh-duyrighe als heerlijcke Beleghe van *Troyen* door de mufte vergetelheyt onder d'Aerde begraven soude worden, heeft (ghetuyghe sijne Schriften) de selve met uystersten vlijt in kloecken Dichte ghestelt, ende ons naghelaten; willende niet alleen daer door te kennen gheven, hoedanigh de nimmer-stille loop des wereldsen lucks in desen was, maer oock de aenwassende Jongheyd door sijne Schriften als in eenen Spieghel te laten sien, welcke onberispelijcke manhaft, noodige kloeckt', ghewisse doods-terginge, ende smalijcke ellende in een thien-jarig Beleghe van hunne onverkrooete Ouden ghe-toont ende door-beten was; Dit oock niet geschied zijnde om eenen ydelen loff ende sotten roem, maer om hare oud-averighe vryheyd te bewaren; als of hy hier door de Nazaten tot een selvighe toegelaten deughe verwecken ende aenprickelen wilde.

Ick dan, E. H. bestedende onderwijlen eenige overige uren mijns ledigen tijds in't herlesen der gheschiedenissen onser *Nederlanden*, den vaken verschrickt geworden over de tegen-aerdighe Tyrannijen des dertelen Spangiaerts (tegen de welcke my oock een innerlijcken haet met de borsten ingeplant is) aen onse Voor-ouderen ende L. Vaderlande aenghericht: doch my wederom met een sonderling vreughden-dranck over-goten ghevonden, soo haest ick de dapp're wederstand, verduldighe armoede, ende vry-willighe doot onder Voor-zaten ghelesen hebbe: voornamelijc vindende ende overdenckende welcken overlast de Oude in dese droeve Belegeringhe onses Boort-stads *HAERLEM* gesmaect hebben, die selfs, alleen om den wegh tot de gulde vryheyd hunne Na-neven te banen, sich niet ghevreest hebben hare bejaerde Lichamen op het Altaer van de eer-vergeten wreedheyd des boosen Spangiaerts (sonder een enckel-tran-gestort) vry-willigh op te offeren, Gode ten danck, den Vaderlande ten roem, ende haer selven ten prijse. Dit alles (segge ick) naemlijck, so wel de wreedheyd des eens, als des anders dapperheyd, heeft my niet

eerlijck ghedocht te moeten blijven begraven onder de alvergetende Aerde, ofte dat het selve door een schijn-schoon-mom-aensicht van nieuwe ruste den Kinderen uyt den mond ontrocken soude worden; maer veel licht op een openbaer Tonneel de tedere Jeugt ververst ende verthoont zijnde, aen des Gheruchts gheooghde Triumph-vane in goude Letteren behoorde af te waeyen, op dat, so wanneer de sonne der Gerechtigheyd (de Hemel-hooge Jesus) daer op met sijne stralen flickerde (so over-lange geschied is) so veel te naeckter des *Fred'ricks* dolle bloed-dorst, ende der Borgheren voorsichtighe wederstand van de gheheele wereld mochte aenschouwt worden. Dit word oock van dese volghende Regulen gheeyst:

*Den openbaren Dwingheland[†]
Met moed te bieden wederstand,
En op de herssen-pan te treden;
Om, met het storten van sijn bloed,
Den Vader-lande 'tswaerste goed,
De gulde Vryheyd te bereeden;
Dat is, van ouwder herkoomst wijd,
By d'aldertreffelijckst altijd
Beloont met eeren-Beelden dancklijck.
De roem is uytgheblasen, met
Gheleerdheyds heldere Trompet,
In Schrift en Dichten onvergänglich.*

[†]*P. C. Hooft in sijn G. van Velsen, 4. Handelingh.*

Dat hy wijders op den selven sin slaende, seght

*De lof-krans, groenens nimmer moe.⁺
Die komt het hayr der sulcken toe
Die't al voor 'talghemeyne waghen.*

⁺*P. C. Hooft in sijn G. van Velsen, 4. Handelinghe.*

Kan met opper-recht op onse Stads-vryheyd-bewaerders gepast worden, die alle 'tgeweld op ons oud *HAERLEM* so duldelijck uyt-gestaen, ende met medoogende tranen jegens hare Kinderen stantvastelijck gheleden hebben: alhoewel mijne Dichten (niet weynigh tot mijn groot leed-wesen) veel te laff ende geringh zijn, dat daer door hare daden, als onstervelijck, vergodet soudent worden: Niet te min blijft hare vroomheyd in stand ende eere, ende mijn ghewilligen arbeyt even onberispelijck, als die ghetoont

hebbe, E. H. meer ghebrecks aen macht, dan aen wil ghehad te hebben.

Waer mede sal nu een yeder in't ghemeyn hare Daden heyiligen? sal het geschieden met die in't vergeet-boeck aen te teyckenen? met die om de seven jaren eens te gedencken? of met die in een wufs lichtvaerdigh praetjeen de Jeught stucks-wijs te vertellen? O neen; Hoe dan? Maer met de selve onsen Kinderen te doen lesen ende herlesen, te vertellen ende te doen geheugen, ja de selve (by maniere van spreken) met de Mamme in te gheven, noodende die also aen d'een zijde tot een ongewroken haet over hare Erf-vyanden, ende aen d'ander zijde die dwinghende (des nood zijnde) harer Ouderen schoenen aen te trecken, om de van-haer-so-duyr-verkregen vryheyd eeuwelijc te beschermen; heelende (ofte ten minsten, versachtende) also harer Vaderen wonden, ende, de vermoorde beschreyende, dese gerechtige aenspraeck ende op-offeringe aen den tegenwoordigen Prince leeren doen;

+

*Tu facies, natusque suus: qui nominis heres
Impositum feret unus onus; caesique parentis
Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.*

⁺*Ovid. lib. 15.. Metamorp. in fine.*

Als voor wien voor langhe warachtigh gheworden is het troost-ghevighe Spreucksken des Dichters *Statij*;

Deus ecce furentibus obstat.

Wy ooc haer in alles na-volgende, sullen vol-op betoonen, dat ons den *Spiritus* des *Waren Vryheyds* door de zenuwen in't herte gedruppelt, ende aldaer gemetamorphoseert is in een bereyde gewilligheyd, om den laetsten druppel bloeds daer by op te setten; want *Nunquam est ille miser, cui facile est mori*. Oock; De dood niet te achten, is den stervenden 'tlichtste. Wy zijn ooc versekert, dat *Iniqua nunquam Regna perpetuò manent*. Ende sien oock nu klaerlijck door de heldere Brille des luchtenden daghs, dat, de tranen van onse ooghen ghedwaet, ende d'afgheslaghen koppen onser Vaderen aen de aenkomende Spruyten verdobbelt zijnde, het ghene den Rijmer *Virgilius* ghesongen heeft, maer al te waer is, te weten:

*Multa dies, variusque labor mutabilis AEvi⁺
 Rettulit in melius; multos aeterna revisens
 Lusit, & in solido rursus Fortuna locavit.*

⁺*Virg. lib. AEneid. 11. 412.*

Dese geluckige Sterre des weeldigen ende *Gulden Vryheyds* is wederom by ons (na lange schuylinge) opgegraen; de enghe naeuwigheyd is in een ruym Bos verwisselt; de tranen in lacchen; het suchten in schreyen; den honghers-nood in overvloed van spijs; de dood in leven; d'ontlijvinghe in weder-aen-wassinghe der Leden; de gheusurpeerde macht is weder-gegeven; de bedwongen vryheyd los ghelaten; den Gods-dienst herstelt; d'ontbloote Stad bevolct, ende alles wederom in sijn oude ploy gebracht, gelijk ons oock de *Waer-seggende Tijd* op't eynde deses Spels vertelt; *V* dan, *Veel-waerde Heeren*, komt toe den na-lof van't geschiede ende gheledene, als de welcke, ghe-erft hebbende uwer Ouderen Naem ende Goed, haren loff niet ontrocken kan worden: weshalven ick my oock verstout hebbe (my al-voorens als een ned'drigh ende gheboghen Onderdaen voor de voeten uwer wijsheyd werpende) dit selvighe op het Altaer van uwe Hooghe Voorsichtigheyd te offeren, by brenghende reuck-werck van ware Onderdanigheyd, ende Gebeden met den Troyaensen *AEnea*.

*Solvite corde metum Batavi; secludite curas;⁺
 Fata viam invenient.*

⁺*Virg. lib. 1. AEneid. 566.
 &c.*

Mijn geringe gifte dan van V. E. in danck genomen, ende 'tstout bestaen door uwe bescheydenheyd verontschuldicht zijnde; wil ick uwe A. W. V. ende E. den Hoogsten, Wijsten, ende Alleen-goeden God bevelen; met toewenschinge van *Nestors* leven, *Moysis* goedertierenheyd, *Phineas* yver, *Davids* gods-vrucht, ende *Salomons* wijsheyd, *Amen*.

In Haerlem desen 26. October 1619.

Vwe E. H. W. ootmoedighste Onderdaen ende Dienaer

Mr. GOVERT vander EEMBD.

**In Tragoediam
D. Godefridi ab Eembd
De Obsidione Harlemensi.**

MAGna loquebatur divis praeconia Nilus,
Quaeque Pelusiacis gleba rigatur aquis,
Cùm Damiatiacas virtus *Harlema* cātenas
Perumpens pressit barbara colla jugo:
Quod factum meritā testatus Episcopus arrhâ,
Qui gladium, atque crucem, syderaue his tribuit,
Et sua captivas clamantes vulnera nolas,
Relliquaque invicto praemia digna animo.
Degenerat minimé natorum robur, avitis
Divitiis simul & proprio honore potens:
Nam quibus obsidio fuit amplae occasio laudis,
Obsessis cumulat strennua dextra decus.
Omnibus invigilans patriae mens civibus una,
Et labor, & studium, & cura fidelis erat:
Non illos Albana acies, violentaque flexit
Ira virûm, & quicquid fraus inimica parat:
Telorum seges, & vis irrequieta prementum,
Foemineo interdum pectore pulsa fuit.
Invictos eheu penuria cogit edendi,
Armaque non poterant, quod malesuada fames,
Quae facies urbis miserae, quis. tempore duro
Afflictis animis, quaeque ruina fuit,
Si nescis, Tragicum hoc *Gotefredi* perlege carmen,
Qui verè & doctè singula commemorat.
AETernum certè decus est sic perdere: Cuncta
Quae vitare nequis crimine damna carent:
Hocque habet eximium *Batavus*: vel vincere debet,
Vel saltem vinci non sine honore potest.

Victor Rijckelsma.

**Over de Tragedie
Godefridi vander Eembd.
Van het Belegh van Haerlem**

ALs met sijn gulde hoofd *Apollo* komt voortbreecken,
En door de koude locht met vier'ghe pijlen steecken,
Verleent veel blijder glantz, soo *Iupiter* ontstelt
De werelt eerst met storm, met onweer heeft ghequelt:
En soeter lacht het Wout, waer op de grijse haeren
Des Winters rouwe baert door hitte moet bedaeren;
Dan groent en groeyt eerst lust: dan is de locht vol sanck
De Berghen vol krioel, de Bosschen vol gheklanck.
Wat sware Winter-vlaech ons' *HAERLEM* heeft gheleden,
Doen als het Spaens ghewelt haer rijckom had vertreden
Door aenval en gheschut, door plond'ren ende brant,
Door hongher, en ghebreck, en wreetheyt veelderhant,
Dit *Treurspel* ons vertoont. Wilt, *Leser*, nu niet wenen;
Want t'quaet ons meer verheucht, hoe't langher is verdwenen.

Vel duo, vel nemo.

**Sonnet Extemporel.
Sur la Tragi-Comoedie de Godefroy vander Eembd,
du Siege d'Haerlem.**

*L'Enqueste Espagnolesque d'une gorge affamét
Poursuy voit les Chrestiens, qui se sient en Dieu,
Par roües, par gibets, par glaives & par feu,
Mais ce cruel effort est tourné en fumée.
Bataviere vertu, justement animée;
D'un zele vrayment saint, prend 'espée & l'espieu,
Resolüe plustost de mourir sur le lieu
Que soüiller tant soit peu l'ancienne Renommée.
Tesmoin en est HARLEM; tesmoin Don Fredericque
Celle-là vit en paix; Cestuy-cy tyrannicq,
Et suppost d'un Tyran, porte à sa paix envie.
Lecteur, si veux seavoir ce que les Harlemmois
De Fredricq ont souffert, tant Souldats que Bourgeois,
Lis & relis de EEMBD la docte Tragedie.*

Festina lente.

Eer-dicht

Op het Treur-bly-eynde-spel van Mr. Govert vander Eembd, over het beleggh voor Haerlem.

GHy die soo gh'leerdelijck en eyghentlijck verbeeld,
Hoe dat voor *HAERLEM* woed den Spangiaerd overmoedigh,
Hoe hy de Stad benaewwt, beschiet, bevecht onspoedigh,
Hoe, nae hy die verkrijcht, moord, worgh, drenckt, kopt, en keelt;
Die daer beneffens oock soo braef na 'tleven speelt
Hoe kloet de Stad sich weert, door-staet veel stormen bloedigh,
En (leyder) t'onder-komt door hongers-swaerd (dood-voedig)
Verdient loff: want u pen gheen Tyrans daden streelt.
Maer ghy ontsichlijck volck, beroemt van oude tijden
Voor Vryheyd-Lievers, soo ghy niet en sijt ontaert
Voor dijn Voor-ouders deught al 'tleed tot wraeck bewaert;
Doch weyghert d'ooren oock die nu Gods Throon bestrijden.
Hoe oneens dat ghy sijt, weest hier in eens ghesint,
Dat ghy haet t'Spaens joc, voorts zijt Gods en yeders vrint.

Reyn liefde Kroont.

Klinck-dicht.

*GHelijck de lieve Son door-dringt de graeuwe Wolcken
En d'Aerden Globus ciert, soo ciert en lichtet vry
Ghetrouwheyds Fackel by oud' HAERLEMS Borghery,
Becirkelt dies de breyn van veel uytheemse Tolken,
Wiens Tongh haer tuyght te zijn een Peerle aller Volken,
Wiens eer-roem niet alleen uyt Damiaten zy:
Maer blijkt tot lof, siet aen Don Fred'ricks Tyranny,
'tWelck Rijn-ijck word herschept door schric van Lethes Kolken.
Dus Gulde Vry-heyd tuyght, die haer (als oorsaeck) trock
Vyt het Spaens overtolligh wreed bloed-gierigh Iock,
Dies den vertreden Stock klaer-glanzich staet bepeerelt,
Tot aller vyands spijt en wraeck van 'sBorghers bloed
Het welck moordadigh wert ghestort in overvloed,
Wiens lof, wiens Phoenix trouw sich teelt in d'ander weerd.*

Luyckt gheen deught.

Klinck-dicht

Op het *bly-eyndich Treur-spel*, over 'tbeleg der Stad Haerlem. In maet-rijm ghestelt door Govert vander Eembd.

WAt heeft den Tyran sich een sot stuck onderwonden,
Als hy door bast en sweert woud' dwinghen 'tNeder-land!
Hoe wreeder sijn bedrijf, hoe kloecker hun weer-stand,
Soo hy in sijn Beleg voor HAERLEM heeft bevonden:
Sijn ontrouw deed' dat haer d'inwoonders trouw verbonden
Om totter dood alt'saem met ghewapender hand
Den aenloop wederstaen van haren dood vyand,
VVelck doen een groot ghetal van Spangiaerts heeft verslonden.
Hoe fel DON FRED'RICK viel de Sparen-Nymphe soet,
Gheen stoutheyt haer ontbrack, in als sy hielden moet,
Tot dat haer eyntlijck is den hongher overvallen,
Die haer meer smerten deed' dan 'tstorten van haer bloet,
Den vyand socht haer wel te houden onder voet;
Maer Godt die heeft van nieuws weer op-ghebouwt haer VVallen.

Haect na vrede.

Sonnet

Op het *Haerlemse Belegherings Treur-bly-eynde-spel*.

Wie kan vermonden recht den Lof na aert ghedreven
Van dien die d'*Oeffning leert?* siet 'toude hy herplant,
'tVerstoven dooden zwerm ververst sijn frisse hand,
Als waerdigh weer verhaelt den Kind'ren die noch leven.
Des HAERLEMS wreed Beleg (in dit Tonneel beschreven)
Word levendigh verbeelt (bruyckt Lievers trou verstant)
Voor d'anghe sware last scheidt licht'nis weder, want
Wel isser schoonen Boom, maer niet den Stam ghebleven.
Merckt hier der Borg'ren troost, hoe door veel-vuldicheyd
Der Vreemdelinghen komst, haer woonplaets word bespreyd,
Door 'sLands bevrijde macht, 'twelc 'tswaert bekruyt comt cieren
Met timm'rings overvloed, hand-wercken gauwigheyd
Soo dat sich elck in rust en vreught nu vredigh weyd,
Dus kroont den Stelder van dit werck met Lauwerieren.

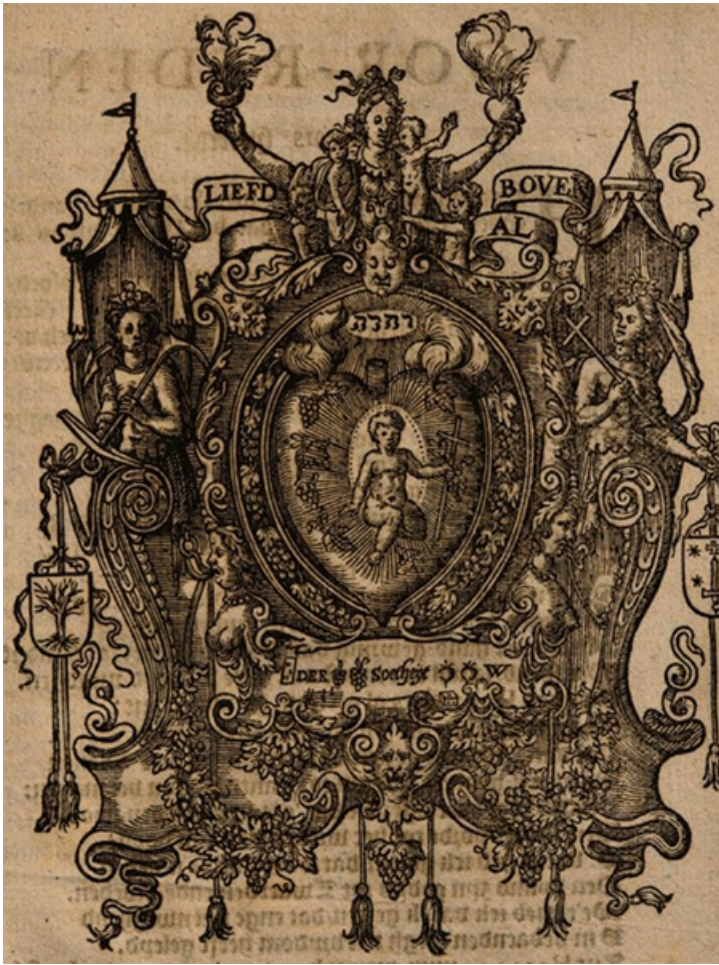
Verblijdt in't Cruys.

Den maker

Aen de voor-by-loopende beschimpers.

SChort doch u Spins-oordeel wat,
Leser; wie dit Boeckjen vat.
Ginnicht niet op mijn ghedicht,
'Tis, soo't word ghestuyrt in't licht.
Ist niet puyck (soo'ck oock wel gis)
Denckt het maer een Proef-stuck is.
Ist oock slordigh, is het slecht,
Neemt het van een learend' Knecht.
Is het kreupel, is't verkromt,
Hout het tot een beter komt.
Is't oock niet te sinnelijck,
d'Meester was sijn Dicht ghelijck.
Ist juyst soo beschreven niet,
Alst in sich vvel is gheschied;
'Tvverck u oordeel niet en vreest,
d'Maker hadder niet ghevveest.
Wenst maer dat de Tijd en Eer
Hem end' u door *Oeff'ning leer'*.
Wel heb ick besteed mijn tijd,
Mach't maer vvesen onbenijd!
Doch soo dat niet schieden kan
'kHeb een plaegh met menigh Man.
G'meene plaghen rusten vvel;
Nu vaert heen mijn *Treur-bly-spel*.

Oeff'ning leer u.

LIEFD BOVEN AL

DER Soetheyt W

Voor-reden.

Mercurius spreekt.

HEt aengenaemste dat ter wereld word verhandelt:
Oock 'tvriendeijckste dat by Mens oyt is bewandelt:
'tGeen daer veel Steden vaeck zich stellen om in't bloed,
En nochtans achten als het alder-e'elste goed:
'tWelk noch door 'tscherpe stael gekrenckt word, noch versleten:
Veel min van tijds-beloop, of Kanker-roest, door-beten,
De *Gulde Vryheyd* is: die, als een jonge Maeght,
De Paerle-kroon (ten roem des gantsen werelds) draeght.
Dees zit gepruyckt, getoyt, ge-eert van alle Volken,
En stelt haer Zetel-stoel in d'Hemel-hooge Wolken:
Daer word sy aengebe'en; het Offer, dat sy slindt,
Is 'twaerdst' en 'tduyrste bloed van't ingeboren Kind.
De klaegh-gebeden, diemen ziet voor haer uyt-storten,
Zijn niet dan enk'le wil en wens van leven-korten;
De laeuwe tranen, diemen haer dan brengt te koop,
Betuygen aen den Bidder een gevryde hoop;
'tOnnoozel hand-gewring van Vrou, of Weez', of Kind'ren
Wenst, bid, ja wil in't minst niet hare vryheyd mind'ren.
Hier van *Hollanders* al gy mijn getuygen zijt:
Ja wisse proeven geeft d'onloochenbare Tyd.
Hoe vaeck heb ick gezien, dat hevigheyd van Tranen
De weeck-geherte Vrouw tot stantvast kon vermanen:
Heb ick niet vaeck gezien, dat 'sKinds geleden nood
Den Vader porde tot het wreken van sijn dood?
O! vaeck heb ick gezien, dat u verstaelde moeden
Den vyand zyn gedyd tot Zwaerden ende Roeden.
We'er heb ick vaeck gezien, dat enge naeuigheyd
V in bebaenden wegh een vrydom heeft geleyd.
Zijt HOLLAND myn getuygh: en gy, wiens trouwe borsten,

Beladen met den roof der *Damiaetse Vorsten*,
(Ter nood, doch naeu, vernoecht) het teyken, daer geschept,
In d'hoogste troon uw's Stads (*ten roem*) gehangen hebt.
Hoort, volk'ren, hoort na my: zy, die myn Dienaers waren
Van over d'hondert ende twee-mael zeven Jaren,
Heb ick her-voort gebracht, op dat haer duydnis zy
Een-stemmigh met myn wisse waer' voor-zeggery;
En dat z'u levendigh hier voor de oogen stellen,
Oock als uyt Waerheyds Boeck (na-bootsende) vertellen
Geen muffe schiedenis van *Moysis* oude Tijdt;
Oock niet van der bejaerd' Egyptenaren stryd;
Veel min der *Grieken* roem, of *Romae* loff verheven,
Noch *Franken* ouden haet: maer 'tgeen noch staet geschreven
In veler Luyden hoof; wien, tsedert al de qua'en,
De teyk'nen noch aen't lijf gezegelt blyven staen.
Dat's HAERLEM u beleg, en FRED'RICKS Tyrannye,
Die gy ontschuldigh, doch verheerst, hebt moeten lyen:
Den zwaren hongers-nood: den dapp'ren weder-stand
Der Borgeren, hoe-wel om-cingelt en vermand:
Des *Princen* wackerheyd, en yv're vlijt der *Staten*:
Der Spanjaerds groote macht en moed-wil der Soldaten:
Weer uwer Steden hulp: der Knechten dapperheyd;
Der Hopmans krijghe se moed en gaeuwe wackerheyd:
De Tyranny (als loon van't lang en dapper strijden)
Die Knecht en Borger van den Spangiaert moste lijden.
Dit werd nu hier vernieuwt, op dat geen donk're mist
Des Tijds dees daed begraef in d'al-verget'le Kist.
Nu dan, gy Kind'ren, die u roemt van dese Loten,
Maeckt dat gy waerdigh zijt uyt haer te zijn gesproten.
Schoort in haer stappen voort, u God u zaeck vertrouwt,
Zo werd wel 'toude nieuw, doch 'tnieuwe nimmer oud.

Oeff'ning leer u.

Namen der Speelders.

1		Prince van Orangien					
2		d'Heer van S ^t . Aldegonde.					
3		Ripparda.		<i>Gouverneur.</i>			
4		Bordet.		<i>Frans Kapiteyn.</i>			
5		Sijnen Knecht.					
6		Steenbach.		<i>Kapiteyn.</i>			
7		Dirck de Vries.					
8		I ^r . Kristoffel van Schagen.					
9		Assendelft.		<i>Pensionaris.</i>			
10		Klaes van der Laen	}	<i>Borgher-meesteren.</i>			
11		I ^r . Jan van Vliet.	}	<i>Borgher-meesteren.</i>			
12		Gerrit Stuyvers.	}	<i>Borgher-meesteren.</i>			
13		Pieter Kies.	}	<i>Borgher-meesteren.</i>			
14		Eerste Borgher.					
15		Tweede Borgher.					
16		Eerste Vrouw.					
17		Tweede Vrouw.					
18		Eerste Soldaet.					
19		Tweede Soldaet.					
20		Don Frederico.					
21		Juliaen Romero.					
22		Mons Dragon.					
23		Noircarmes.					
		{	{	goedt	{	droevigh	
				}			
24	Ghauchte	{	is	{	ende	ghekleed {	ende
				}			
		{		{	quaet	{	blijde.
				}			
25			De Stad HAERLEM.		- Zijnde een Maeght.		
26			Waerheyd.				

27	Tijdt.	
28	Voorspoed.	} <i>stom.</i>
29	Neeringh.	} <i>stom.</i>
30	Alecto.	} <i>Furien.</i>
31	Megera.	} <i>Furien.</i>
32	Tisiphone.	- <i>stom.</i>
33	Verklaringhe.	

Het Tonneel is buyten ende binnen de Stad.

*Eerste Deel.**Het droevich gheruchte.*

+T Bloed-dorstigh herte was noch klem en vet van 'tbloed
 Der arme Borghery van *Mechl'en* (die den hoed
 Des gulde vryheyds hem soo lievelijck aanboden)
 Doen den Tyran met macht en krijghs-volck is gevloten
 +(Verduyvelt door de daed) na *Zutphen*, daer hy zat
 (Indien hem hongherde) sijn Tyghers-boezem at,
 Het sterven was daer soet: den Borgher, dien het leven
 Een stond (om bidden God) gejoint wierd; 'tscheen ghegheven.
 Ach 'k smelte dat ick't denck: de Vrouwen-kraft was eer:
 Elaes, de Dochter kreegh noch lijf noch Ouders weer.
 Wiens gulde kroon behoort van Paerlen om te krielen
 Besweeft word van een hoop onnoos'le kinder-zielen,
 Die met een schorre stem uyt-krijten wee en wraeck,
 En roepen hunnen God tot Richter in haer saeck.
 Waer noch de lust gheboet, maer neen, hy waent te dempen
Hollandt u vryheyd al, en met u bloed te slempen.
 Den Moorder noch niet sad sijn oude stappen gaet,
 +En 'twoedigh Legher voor het ned'righ *Naerden* slaet,
 Die (uyt ontsagh des doods en hope van ghenaden)
 Den schender alles goeds vertrouwen, die gheen daden
 Min denckt, als goed te doen den ghenen, die hy siet
 Dat ned'righ voor hem buyght, en sijnen toorn ontsiet.
 'tVolck trock ter poorten in met opgheslaghen Vanen,
 d'Onnoos'le Borghery met onghesouten tranen
 Hun welkomt, ende waende (laes!) te hebben vast
 Geketent de ghenaed': maer sijn te mael verrast
 In't Klooster-Kercksken; daer dit Voorbeeld der mey-needden
 Hun had vergad'ren doen door schijn van wisse reden.
 Den Bloed-hond sel've siet den Borghemeester staen,
 Dien vlieght hy toe, en vat hem onghewapent aen,
 En gaf aldus de leus aen d'and're, tot vermoorden,
 Betalend' soo'in't kort, beloft en hooghe woorden.
 Ha, ysselijck ghekarm! hoe bloedigh elck daer riep!
 Hoe nyver elck om erghens uyt te raken liep!
 Doch voud-m'er anders niet dan spies en bloote swaerden
 Tot poorten, die het volck vermorselden ter Aerden.
 Wie vinnighst' stack was baes: wie d'handt knaptst reppen kost
 'tScheen die een eeren-krans (tot moords-loon) hebben most
 Hier aen noch niet versaed, men greep d'onweerbaer vrouwen,
 Die (man-loos, kind-loos) noch gheen leven mochten houwen,
 Selfs na d'ontschakingh niet: Een Dochter (ah God hoogh!)
 Hoe vriend'lijck die den schelm noch om sijn armen vloogh,

+In den Jare 1572 1. Octo.

+Anno 1572. 21. Nov.

+Anno 1572.

Die (na 'tmis-hand'len) haer fel quam gheloopt teghen,
 En met 'tbebloede swaerd haer borsten heeft door-reghen.
Hollanders denckt hier aen: Een kindt lagh inde wiegh,
 En loegh sijn moorder toe; maer is ghelijck een vliegh
 Verhackelt, 'ksagh het aen: Alst nu al was gheplondert,
 En dat sijn wraeck oock was ten vollen uytghedondert
 Op d'arme Borghery; soo wasser noch mis-daed,
 Het vuyr wees middel tot vervullingh van sijn haet:
 De huysen door den brand (verwoest) ten grond nu legghen,
 Die even soo veel als haer oude Meesters segghen.
 Naeuw Vrouwen ses ontvluucht, naeuw Kind'ren dry; dat's wis;
 Naeuw eenen Borgher uyt de Stadt ghekomen is.
 'Khebt alles aenghesien met dick-betraende ooghen,
 En kom hier inder yl tot u *Haerlem* ghevloghen,
 Die noch de Huysen soudt sien smeulen van den brandt:
 Dus raedt-slaeght wat ghy doet: in tijds u herten mandt.

Pieter Kies. Schagen. Dirck de Vries. Assendelft.

De Vries

'Tgherecht is vaken goed, en schijnt wat voor te duyden,
 Doch wat den eenen schiedt, en beurt niet allen Luyden;
 Sijn adelijck ghemoed sal mog'lijck sijn versaedt
 D'al-ree-ghenomen wraeck sal onsen droeven Staet
 Goed-jonster konnen zijn. Wat kan't ons herte weten
 Eer 'tooghe heeft ghesien?

Assend.

De misdaed werd vergheten
 Door 'tredelijck ghebed en tijdelijck berouw:
 Derhalven ick mijn hoop volkomelijcken bouw
 Ja grond-vest op de deught en hooghberoemde goedheyd
 Des braven Ridders zoon.

P. Kies.

Gantsch anders mijn ghemoed seyde
 Hoe Mannen? dus vertsaeght? mis-trouwt ghy soo dijn kracht?
 Is u verstaelt ghemoed dus kinderlijck versacht?
 V oud' Hollandse deught sal die u nu beletten
 V wap'nen teghens dien verwijfden houdt te setten?
 Neen Mannen, dat zy ver, dien raedslagh is te kinds,
 Sijn g'naed' te soecken, dat en raed' ick gheenighsints.
 Denckt niet dat gulle lust door dese daed sal kouden,
 Veel min dat *Naerdens* moord in ons sal teghen-houden

De Vries

Wat sal men beters doen? sijn g'naed' is vast en groot:
 En doen wy teghenstand soo loopen w'in de dood.

P. Kies.

'In openbare Krijgh is wonder uyt te rechten;'
 'tGheluck is vreemt: soo niet, 'tis eerlijcker te vechten
 'Oock teghen een Tyran het sterckste wapen is,
 Dat men sijns doents mis-trouw.'

Assend.

Die saeck valt onghewis

A ijr

In d'uytkomst: want soo wy de neder-laghe kregghen
Denckt vry, dat lijfs en goeds welvaert daer aen gheleghen
Soud' wesen; en hoe't gaet, wy winnen ofte niet,
Ons hooghste luck is, dat ons lijfs ghenaed' gheschied,
Dus soo wy sonder slaen ghenade moghen koopen;
Wat kan men beters doen, of oock sekerders hoopen?

Schagen

'kBetrouw sijn huys ghemoed sal aensien onsen wil
En goe gheneghtheyd: want groot is het verschil
In volck die weerstand doen; of die hem willigh bieden
De sleut'len haers ghemoeds, en alle weerstand vlieden:
Dies, datmen naer hem schrijf, en kan ick niet ontraen.

P. Kies.

Mannen, siet wat ghy doet, het sal u qualijck gaen,
Soo doende, slijpt ghy't mes dat u en d'uw' sal dooden.

De Vries

Wat schaed een saeck versocht?

P. Kies.

Wel sijt een vande Boden,
Ick raed' het gheenichsins: Vrienden, God gheef de saeck
Een beter uytkoemst, dan ick in mijn herte smaeck.

Binnen.

Assend.

Hoe swaerlijck viel hem dese spijsse recht te kouwen,
'tScheen hy int minste niet een stucksken kon verdouwen

Schagen

Sijn woord had weynich slots.

De Vries

Soo docht m'ooch dat het deed'.

Assend.

Komt gaen wy inderhaest vernemen naer een Slead'
Die ons langhs d'hooghen Dijck na *Amsterdam* wil voeren.

De Vries

Gints aen *Sparwouwer-poort* staen veel ghereede Boeren
Wiens Sleden al bestroyt en inghespannen zijn.

Schagen

Wy konnen segghen, dat wy maer van meningh zijn
Na *Sparendam* te gaen, en datw'er zijn beschreven.

Assend.

Dat's goed, om aen het volck gheen achter-docht te gheven.

Ripparda. Pieter Kies. Gerrit Stuyves. Eerste Borgher. Tweede Borgher.

Rippard.

De saeck, ons aenghedient, vereyschte gheen vertreck,
Dies zijn de Mannen hier beroepen tot bespreck:
Ick meyn u is vertelt, hoe *Dirck de Vries*, en *Schaghen*
Met Jongh-heer *Assendelft* ghereyst zijn om te vraghen
Ghenade voor de Stad; en daerom zijn ghegaen
Terstont na *Amsterdam*. Ons is de weet ghedaen
Door eenen Brief hier aen den *Pastoor Vlye* gheschreven,
Die gist'ren in den vollen Raed ons is ghegheven,
En elck een voorghelesen: dus spreek yeder vry
Sijn meyninghe daer hy vast meynt te blijven by.

G. Stuy.

De Stad is swack ghevolckt: en soo wy't achten doenlijck
Hem wederstand te bien: soo word vast onversoenlijck
Den haet die hy op ons inswelcht, en daeghlijcks schept.

P. Kies.

Waer aen is onse macht soo gantschelijck verlept,

A ijv

Dat wy gheen wederstand en souden konnen bieden,
Om door manhafts gheluck sijn tyranny t'ontvlieden?

1. Borg.

Ay, of men dese mael vertroude sijn ghenaed!
Want 'tluck is aen sijn sijd'.

Rippard.

Dat's een onvaste maet,
Is maer de groote God met ons, gheen vyands krachten
Behoeven wy t'ontsien, noch tyranny te achten.

G. Stuy.

'tHert suft niet, noch 'tghemoed en kreunt voor gheen gheweldt:
Maer 'ksie hy qualijck vaert die teghen hem sich stelt.
Des, oft niet raedsaem waer: en oock veel aenghenamer
Voor hem, te kennen schult.

2. Borg.

Dit dunckt my oock bequamer,
Doch lovelijcken raed vereyscht goed' overlegh.

1. Borg.

Op sulcks ick oock gheheel Ja ende Amen segh.

P. Kies.

Den strick t'ontgaen ghy pooght, en in den mond te loopen
Den Wolff, om soo sijn goedheyd halsen-duyr te koopen.

Rippard.

Hoe? suft dijn koen ghemoed Hollandse Borghery?
Wilt ghy de weder-standt gantsch stellen aen d'een zijd'
Nu dat de nood eerst treft? siet daer, ghy zijdt bedroghen,
Indien ghy waent dien guyl niet teghenstaen te moghen,
+Die sich alleen verlaet op'swacke Mannen-kracht,
En Godes stale hand (trots-sprekende) veracht.
Soud ghy dan sijn soo bot, en op diens woorden bouwen
Die niemand van't verbond yet goeds derf toevertrouwen?
Die met sijn eyghen duyr-bezwooren eeden spot?
Neen, neen, u hop'ning en vertrouwen zy in God.
En spieghelt ghy u dan noch aen't Maraens ontschaken
Van *Mechl'en* niet, alwaer de vers-verbrande daken
Noch smeulen van den roock: alwaer der Borg'ren dis
Noch van hun eyghen bloed vet en bemeuselt is?
Of kan de droeve stem der Vader-loose Kind'ren
Van 'tbloedigh *Zutphen* noch u flaeuwheyte niet vermind'ren?
Soo zy een Spieghel dan, om wap'nen dijn ghemoed,
Het *Naerden* Borgherloos, wiens muyren klem van't bloed,
Bekrosen van het mergh en zenuw-barstich splijten,
Om wrake tot hun God in hooghen Hemel krijten.
Alwaer noch jongh noch oud ghespaert is: daer oock 'tkindt
Sijn Moorder toelacht, en door 'tswaerd het leven vindt:
De Borghery vermoord: de Vrouwen om het leven;
De Maeghden tot een roof den Barbaren ghegheven,
Wiens klaghelijcke stem (om hulp) gheen hulp en heeft,
Dan dat mens' naer 'tontschaeck een uyr te leven gheeft;

+ Anno 1572. den 4. Decem.

De Kind'ren (ten triumph) men voerd' aen't spits der pieken
Den brand ghenees-dranck was der afghesloofde siecken.
Want vrouwen-kracht en moord zijn stercke zeg'len van
Sijn hoogh-bezworen woord. Dus soo dan noch niet kan

A iijr

Mijn reden u Bataefs en ys'ren moed ontschroeven,
Den tijd ten vollen sal u 'tselve laten proeven.
Ick die in 'sPrincen dienst be-eedicht ben ontfaen,
Ben oock van meyningh vast mijn eeden voor te staen,
En den Tyran, die van ons eenmael afghezworen
Is, kloecklijck 'thooft te bien. Des is oock gantsch verlooren
V raden Mannen: want indien den Prins verneemt
Dit opset, sijn ghemoed werd van u af vervreemt:
Die anders, zijnd' een Prins groots in daed en aenslaghen
Selfs 'tleven voor u allen gaerne soude waghen.
Nu dan kloeck-moedigh spreeckt u herten meyningh uyt,
Wilt ghy hem wederstaen, soo maect een kort besluit.
'Want God vecht voor de sijn', en is der vromen wapen.'

P. Kies.

Neen Mannen, laet ons soo in ongheloof niet slapen:
Laet vaste weder-stand zijn ons gheloooves proef.

Rippard.

Dit blijf u meyningh dan; 'kwil sonder groot vertoef
Den Prins dit weten doen, dat hem belieft te passen,
Of hy den vyand in sijn voorneem kon verrassen.
Soo yemand is beswaert (oock van de Borghery)
'*Stadts vryheyd* voor te staen, spreek nu sijn meyningh vry:
Of wapen sijn ghemoed met kracht van langh te leven,
Soo werd den vyand 'tquaed en 'tvoordeel ons ghegheven.

G. Stuy.

Blijft elck ghemoed als ick, den laetsten druppel bloeds
Zy 'tVaderland ten dienst, en voor een had-vol goeds,
Want u bekloecte re'en my 'therte gantsch omsetten,
En hebben in mijn ziel gheplant des koenheyds wetten.

P. Kies.

Daer't God belieft, ick sterf, ten dienst des Vaderlands,
Mijn God tot ware eer, en af-breuck des vyands.

1. Borg.

V goddelijck besluit, en vaderlijck besorghen
Ghedy ten roem voor ons, den vyand tot verworghen.

2. Borg.

Ick neem in 'sHeeren naem u re'en als zeg'len aen,
Om volghen dapper, waer ghy kloeck sult vooren gaen.

Rippard.

Vyt *Zeb'oths* hooghe Schilt die gh'moeden neder-dalen:
'tHert jeuckt voor Godes heyl en waren lof te halen:
Elck blijf als *Batavier* sijn oude vroomheyd trouw.

P. Kies.

'Op waerheyds mond en 'tduyr-ghekochte *vry* ick bouw.'

***I. Vertooninge: Is het ghevanghen nemen van Assendelft, Schagen,
ende eenen Korendragher.***

Het blijde gheruchte.

Moedighe Borghery, vertrouwt u saeck in God,
†tGhedreygh uw's vyands boos ghedijd noch al ten spot:
Die niet den vyand eerst voor hun ghenaed' versochten,
Sagh ick dat men daer heen na *Delft* ghevanghen brochten

†5. *Dece.*

A iijv

'Ksagh *Schagen, Assendelft*: Een *Bood'* is me gheschort
Met *Dirck de Vriesens* Brieff, die op-ghehanghen wordt.
d'Heer van *S. Aldegond* ghekomen is: en set
(Vyt 'sPrins' en Staten last) nieuw volck voor d'oude Wet.

Aldegonde. Verlaen. Pieter Kies. Gerrit Stuyvers. Ian van Vliet.

+Door 'herts op-merckingh, en uyt hooghe nood des tijds
('Twelck oyt in eenen Prins vereyste meerder vlijts)
Is goed ghevonden 'tgheen (naer oud ghebruyck) door loten
By dees Ghemeent in't rond is sterckelijck besloten.
Wel aen dan, ghy, die sijt als Vooghden hier ghestelt,
Om u bekende deught te toonen teghen 'tgh'welt
Der Vorsten van het vals en oyt-meyn-eedighe *Spaengien*
(Ghesonden u tot straf, en schendingh van *Orangien*)
Sult doen (voor God en my) eed van ghetrouwigheyd
'sLands Staten, voorts den Prins ten dienst te zijn bereyd.

+9. Dece.

Verlaen.

Eer sal den Horizont van't rechte *Centrum* glissen:
Eer dat de ware trouw mijn yver doent sal missen.

G. Stuy.

Eer sal den lieven dagh verand'ren in een nacht:
Eer van my d'hey'l'ghe trouw ontschaeckt werd of verkracht.

P. Kies.

Eer sal 'tbezeylde Schip de Berghen overvaren:
Eer ick mijn lijf ten dienst des Vaderlands wil sparen.

I. Vliet.

Eer sullen Son en Maen verhuysen van ghestoelt:
Eer in mijn doent ontrouw of boosheyd werd bevoelt.

Verlaen.

Eer sal de stoute Man in bloode Vrouw verkeerem;
Eer Spaengiens ontrouw mijn ghemoed sal over-heeren.

G. Stuy.

Eer sal de logghe koe bevlieghe Toorn en Kerck:
Eer d'ontrouw my vervoer tot booser luyden werck.

P. Kies.

Eer sullen al de do'on, verreyt voor duysent Jaren,
In menschelijcke vorm ons ooghen we'er verklaren;
Eer dat de trouwigheyd voor dees mijn lieve Stad,
Mijn noch-veel-liever borst (als zetel-stoel) werd zat.

I. Vliet.

Jae eer sal 'tblaew ghewelf des hooghen Hemels vallen,
En dienlijck wesen tot een deksel voor ons allen,
Eer dat in ontrouws wegh mijn oud Hollandisch hert,
Door gift of eenigh dingh, te gaen bevonden wert.

Verlaen.

'sGelijcks sal sijn de trouw, daer in wy d'Heeren Staten
Ons goed en 'tduyre bloed willigh ghebruycen laten:
Veel min sal wisse dienst zijn feylbaer aen den Prins,
Vyt liefd' tot 'tLand, en niet uyt hope des ghewins.
En dit op sulck vertrouw, dat mijn Nakomelinghen
(Hun Voorsaten ter eer) oock 'tselfde sullen singhen;
Want door herts-tocht en plicht is 'thert verbonden aen
Den ghenen die ons ons steeds derft kloecklijck vooren gaen:
Dit zweer ick by mijn God.

A iiijr

G. Stuy.

En ick met duyre eeden
Bevestigh en besweer al dese uwe reden.

P. Kies.

Soo is oock 'thert ghesint, uyt een verplichte ziel,
Dit 'chouden; of ick wensch, dat d'Hemel op my viel.

I. Vliet.

'tGhemoed is me gheneycht door yv're wils begheeren,
'tVoorgaende vast en hecht met eeden de bezweeren:
En aen den Spaenjaert ons door onbeveynsde lust
Te wreken, eer de ziel sich gheven sal te rust.

Aldeg.

V wens verhoore God; verstael oock soo uw' gh'moeden,
Dat die den Spaenjaert zijn als geessels ende roeden,
'kVeroorlof u te gaen: be-yvert soo u plicht,
Dat yeder Ondersaet daer door werde ghesticht.

Borghmeester binnen. Ripperda uyt.

Rippard.

Eergist'ren is beset de *Schans van Sparendam*
Met volck; soo haest de hulp oock in de Schansse quam,
Is een schermuts gheschied, doch is na weynigh schoten
Den vyand weer te rugh na *Sparewoud'* ghestoten.
Daer's weynich uytgherecht, vermits den avond viel,
En dat de knechten hun kloeck volghden op de hiel.
Op gist'ren wierd belast in 'Maens ghetijd' en wassen
Met 'tgroeyend' water flucks den vyand te verrassen,
Hier van had etlijck volck der Borgheren den last;
Doch zijn ten halven werck bespied en aenghetast.
Wat voorder inde saeck (tot meeste nut) sal beuren,
In grooten ernst ick grijp, en sald'er niet op leuren.

Aldeg.

'kPrijs uwe manhafts proef: het tijdelijck beleyd
Meest-tijds veel nuts belooft, en goed te voren seyde.
De traegheyd ydel is; de slofficheyd na-latigh
Is alles boos, en oock in't eynd sich selven hatigh:
Dus is u doente vroom. Nu alles is beschickt,
Mijn oogh wed'rom na huys, of na yet voordeels mickt:
Dies sood'er yets vervalte, daer ick in mochte baten,
'kWil gaern (het Land ten dienst) in als my bruycken laten:

1. Soldaet uyt.

Wt welke vrees loopt ghy? wat schrick drijft u tot hier?
Verbaestheyd speur ick uyt u aenghesichts bestier.

Rippard.

Seght vaerdigh watt'er is, ist quaed, of ist verblijdingh?

1. Sold.

'kBrengh wel een nieuwe maer: doch niet's te goede tijdingh.

Aldeg.

Verklaert de saeck, op datm'er haestigh in versie.

Rippard.

Of datter noodelijcke teghen-weer gheschie.

1. Sold.

Eer 'tredelijck ontset te deghen was ghekomen,

+De *Schans van Sparendam* was schielijck inghenomen.

Tot driemael afghekeert den boosen Spaengiaert was,

Elck vatte buyt in't gros van swaert en harrenas;

Doch door het groot gheschiet en schrickelijck ghedonder,

Sijn sy ten laetsten eens met macht ghekomen onder

+10. Dec.

A iiijv

De Wallen weere loos: den strom viel ons te swaer;
Ons Hooftman *Marten Pruyys* is dood-ghebleven daer.
Sy quamen over 'tys van acht'ren ons bespringhen,
Juyst soo wy dachten hun van vooren te bedwinghen.
d'Ontloopene zijn vry: siet my ghenadich aen,
'Kvertel de waerheydt recht; veroorloft my te gaen.

Aldeg.

Gaet daer't u hert ghelieft: 'tverlies deert alle menschen,
Doch 'tgehen God wil en schickt, en derftmen niet verwenschen.

Rippard.

Ha, dat hy 'tkrijghel hoeft aen dese Stad noch stiet!

Aldeg.

Wel moghen w'hopen 'tbest; maer kenlijck ist ons niet.

Pieter Kies. Klaes verlaen. Ian van Vliet. Gerrit Stuyvers.

P. Kies.

In't merckelijck beleghe beleghe vereyscht word wederstand,
Dus 'tman-volck totter weer by tijde dient ghemant;
Men mach het storm-gheweere aen sulcke zijde draghen,
Daer hare Schanssen sterckst en hooghste sijn gheslaghen,
Of wy by avond-uyr haer konden jaghen op.

Verlaen. De Kruys poort dient beset met d'een of d'ander trop

Gheweerde Pioniers, die graegh sijn aen te vallen.

I. Vliet.

Het strijck-gheweere is reed', beset zijn meest de wallen
Met euvel-gretigh volck, ghemoedigh tot den strijd.

G. Stuy.

Hier toe dient aenghewent een nimmer-moede vlijt,
De gaeuwe hand-tast rep nu sijn buyt-graghe handen,
En sal sijn klauwen op ons alghemeyn vyanden:
'Kraed' dat men eenen hoop voor uyt na 't*Siecken* breng.

P. Kies.

Dat sulcks dan flucks gheschie, op datmen niet verleng
De teghen-stand te doen: wel aen, dat elck dan wacker
'tGhemoed en handen rep, om vrijden onsen Acker
Van dit vervloeckt ghespuys.

I. Vliet.

Ick gae 'tnieuw werck besien,

Verlaen.

En ick wat datter na de *Meyr-kant* sal gheschien;

G. Stuy.

Soo moedigh ick het volck, en stelle't in haer orden.

P. Kies.

'Ksal na de *Zijl-poort* gaen, om sien wat daer sal worden
Van daghe uyt-gherecht: want datter af-breuck schie
Is noodich.

Verlaen.

Ofte datm'er anders in versie.

1. Soldaet. 2. Soldaet. 1. Borgher. 2. Borgher.

1. Sold.

Aen't Bolwerck, daer ghy flucks soo dapper hoorde't schieten,
+Is alles voor de wind ghegaen, want sy daer stieten
Alsins de hoofden aen: soo dat den vyand vlood
Om niet met kruyt en vuyr ghebracht te zijn ter dood.

+18. Dec.

1. Borg.

'Twas tijdt om gaeuw te zijn, want 'tBolwerck moestmen laten,
En elders henen we'er een nieuwen toe-gang straten,

B ir

Om 'tBolwerck wederom met haest te nemen in.

2. Sold.

In sulcken aenslagh grijpt mijn herte groot ghewin;
Daer buyt of slaghen valt verheught des Krijghs-mans leven.

2. Borg.

'tHeeft ons ghemoedight, en den Spangiaert smert ghegheven,
Te sien des vollicks moed en dapp'ren weder-stand.

Steenbach ende Bordet uyt.

Steenba.

Dat elck de wap'nen houd' ghereed en by de hand.
Het schijnt den vyand sich bereyd maeckt om te stormen.

1. Borg.

Soo werden sy van ons vernielt als ted're wormen,
'tGhemoed en wapen beyd' om 'tstoutst is, en ghereed.

Bordet.

Gaet Borg'ren, ende doet elck u ghebuyr de weet,
En ghy Soldaten meed', op dat hier elck op passe,
Eer in't begin des strijds den vyand ons verrasse.

Soldaet en borgher binnen.

Steenba.

De graegheyd tot den storm verdrijft my na de wal,
'kWil sien wat dat den vyand noch uyt-richten sal.

Bordet.

'kMach dese saeck aen Hopman *Rippard* flucks vertellen,
Op dat w'in alles t'saem voorsicht'ghe ordre stellen.

+

Hier gheschied eenen alarm van binnen, met schieten, vechten, ende roepen, &c.

⁺20. Dec.

'Tblijde gheruchte.

⁺De Schans van *Rustenburgh* is in, en overwonnen,
d'Hoogh-duytsen dood, behalven die't ontloopen konnen.

⁺Anno 1573.

⁺Gheladen Sleden thien-mael ses, en vijf, niet min,
Met *Schram van Bruynswijcks* volck, sijn t'saem ghekomen in.

⁺17. Ian.

⁺Den schepen *Bercken-rood* is met sijn volck en Sleden
Om saken vaerdigh na den Prince toe-ghereden;
Den vyand, die hem onder *Schalckwijck* is ontmoet,
Is van den knechten soo met kruyd en loot begroet,
Dat, wie niet loopen kon, in't *Sparen* most versuypen,

⁺19. Dito

Of door de swaerden na hun doode Vad'ren kruypen.
Het krijghs-volck, en de wel-ghemoedde Borghery,
Is sonder nood, of oock verlies van mannen, vry
Daer af-ghekomen. Siet, ick sagh veel Spaeniaerts domp'len,
En voor hun laetst ghebedt veel Pater-nosters momp'len.

+De Huysen aen het *Meyr*; roof-nesten des vyands,
Sijn ne'er-ghesmeten, en ghesteken in den brandt.

+19. *Dito*

+Veel Poeder, Koren, Vis en Meel is inghekomen.
D'aenslagh des volcks wierd van den vyand knap vernomen
Doen aen *Kat'rijnen brugh* de Walen ginghen 'tscheep,
En dat d'Hoogh-duyts (vermist) 'tverstand 'tondeghe greep.

+21. *Dito*

+Het nevelachtich we'er doet *Berkenrood* ghelucken,
Die al sijn Sleden, wel ghela'en, doet binnen rucken.
De *Schans van Rustenburgh* den vyand gantsch verlaet,

+22. *Iann.*

+Die door der Borg'ren vuyr gheheel te gronde gaet.
Den Spangiaert door het groot en stadelijck ghedonder,
Velt vele huysen ne'er, en stort de muynen onder;
Doch 'sBorghers wackerheyd de bressen weder vult,
Blijft weynich int gheschiet in 'sSpangiaerts oude schult.

+23. *Dito*

+Al ist dat *Amsterdam* den Spangiaert voed, en spijs // gheeft,
'Valt nochtans moey'lijck, om den arbeyd die hun 'tys // gheeft.
Den Borgher onver-Kroockt, blijft dapper, doet sijn vlijt;
Beveelt de sake God, en hanghet aen den tijdt.

+25. *ende 27. Dito*

II. *Vertooningh: Van de Dochter in't Harts-hoofd.*

Verklaringh.

+Een Dienst-maeght, besigh om haers Vrouwen wil te doen,
Treckt van't ghevuyrde spit een vers-ghebraden Hoen,
Vyt' Legher een vervloecte Koghel komt ghevloghen,
Die heeft des Dochters hoofd van't lichaem wech-ghetoghen.

+27. *Dito*

Maegera. Alecto. Tisiphon.

Wie port mijn eunjers hert, en oud verschrompelt wesen
Met dees ongalijckheyd; dat ick niet stil magh wesen
In dicke duysternis en nare nachts-ghesmoock,
Van waer ick schim-wijs door de gantsche weereld spoock?
Alwaer mijn swarte ziel scheidt over-groot behaghen
Om onder 'tschrick-ghedrocht den naem van vrouw te draghen.
Die onder Slanghen ben als Koningin en Vooght,
Ja die my lieven als of ick haer had ghezooght.
Die steeds van vreughde zwoegh wanneer mijn jonghe draken
Een schrickelijck ghehuyl ghelijck een Koor-sang maken.
Die door mijn toovery soo wijs-ervaren ben,
Dat ick de diept' des zees en hooght' des Hemels ken.
Daer elck ontsichbaer Vorst voor 'tsiddert in't verscheyden,
Gae ick met vreughden mijn beslangden kop verweyden:
Daer't al voor schrickt en suft, jae aerselt met gheween
Kan ick niet dan met lust en Kermis-vreucht betreen.
Mijn ambacht moorden is, 'kstel winckel op van pijnen,
Raeuw menschen bloed en mergh is 'tpuyckje van mijn wijnen.
Mijn tre'en verfiten 'tkruyd; al waerd'er oock gheen Hel,
Soo ben ick Hels ghenoech den ghenen die ick quel.
In't moorden groeyt mijn vreught; met bloed-begruidsde handen
De moord-vaen word ghevoert ten trots van mijn vyanden.

B ijr

Daer lust tot moorden is voegh ick my stadich by,
En brengh de Beulen der Tyrannen voort met my,
Her-uyt ghetoghen uyt het Rijck van *Plutos* sone,
Met dees mijn sust'ren als *Alecto*, *Tisiphone*,
Die kennis draghen waerom *Radamanthus* lijd,
En vreughde klauwen door de wraeck en s'duyvels spijt.
Die weten wat het is sijns Huysvrouws suster schenden,
Die graegh zijn om hun Broers ter hellewaert te senden.
Die prijsen al 'tgheweld des boosen *Cerberus*,
Die om kleyn loon verkoopt sijn Meester met een kus.
Die wel-ervaren zijn in Landen te verdeylen
Door uytghetoghen twist. Die soo de diepten peylen
Van onghewroken leed en schrickelijcke qua'en,
Dat daer door Land en Stad jae duysenden vergaen.
Sulck volck mijn eer-sleyp is: dees kan ick soo verduyv'len,
Dats' alles opter aerd' ontheyl'ghen en ontzuyv'len.
Dats' alles watter is op't Aerdrijck vroom en goed
Als Kettters boos en vuyt vertreden met den voet.
Dats' alles watse sien gheheylight vande Goden,
Verachten smalijck, en bekrachten 'twoord der dooden.
Ick werck alsulcke kracht: jae ick ben die dat doe;
Verwondert u oock niet; noch vraecht my oock niet hoe.
Sal dan dees *Iber* boos (wiens scepter jeuckt om branden
In *Tagi* goud-geel vuyr) niet smoren van mijn handen?
Hy sal ghewislijck jae. 'tHert dat om moorden raest,
Werd sonder wissel-rust van dese koorts gheaest.
'kBeveelt, 'kgheef last, gaet heen mijn Sisters, zengt de ziele
Met u vergifte-vlam, dat die ootmoedigh kniele
Voor't Altaer opgherecht van mijn alwaerdigheyd,
En soo erkennen leer mijn groote moghentheyd
Verweckt sijn hert tot moord, sijn ziel doet yverigh jeuken.
Naer oud'-begraven en booser Tyrannen spreucken.
Sijn trots dy hem ten val, en knagingh sal de ziel
Na 'terst-ghedane quaed knap volghen op de hiel.

Alecto.

Siet, hoe mijn bloed-gier hoeft om dolle wrake raest,
Mijn Lichaem, dat stees word met menschen bloed gheaest,
Verschud sijn spieren vast, waer henen sal het gelden?
Wijst maer, ick steeck in brand de schoon-bebloeyde velden:
Of is het om een Stad thien twintigh oock te doen,
Siet mijn bereyde hand kan al de straf vergoen.
Of soo een hoope volcks van vijftigh duysent knechten,
Te blood' sijn teghen God en sijn Ghemeent te vechten,
Met dees mijn angel ick haer prickel soo 'tghemoed
Dat 'tgheen eerst bitter scheen, hun na dunckt suycker-soet:

B ijv

Vooghdesse, wenckt de leus; ist tijd om aen te vallen?

Maegera.

Der vroomen-Moorder, die voor haer pampiere-Wallen
Een schrick en suffingh heeft, nu knap ghemoedicht dient,
Betovert soo sijn ziel, al waer hy 'sDuyvels vrient,
(tWelck hy doch waerlijck is) op dat hy in het moorden
De wraecke niet versaed' alleen met kindse woorden,
Maer dat hy soo wel 'thert als eer-vergheten hand
Voldoe met bloed en vuyr des huy-slindenden brand

Sy treden in de Tente van Don Frederico.

Van dit verzworen volck. Hoe nu? des Moorders sinnen
Noch midden in't ghewoel den traghen slaep beminnen.
Ha, over-dwaelse kop! dees vlamme knel u 'thert,
Dees smooock betoover u, op dat noch pijn noch smert
Noch gheen ongalijckheyd van 'sweerelds bitter woelen,
Ghy na dees wijfse slaep noch acht noch kond ghevoelen.

De Furien gaen wegh: Don Fredrico ontwaeckt.

Ayme! wat schiet my daer soo duyster van mijn ziel!
Goddinne kort u treen; Siet, hoe ick voor u kniel,
Waer aen heb ick verdient, door welke bitterheyden
Ben ick verschuld aen u, dat ick het hert niet weyden
En mach in sachte slaep? of ben ick dan te slap
In wraeck te doen? siet daer, ick keer mijn vleugels knap,
En zweere by den staff des Koninghs (wiens gheboghen
En minste Slaven dit volck naeuwlijcks heeten moghen)
Dat 'thert niet eer en sal van wrake sijn versaet
Voor dat dees boose Stad het onderst' boven staet:
En sal oock gheen ghekarm van vrouwen ofte kind'ren
Mijn wil beletten, ja veel min een stipken mind'ren.
De Kettters altemael send' ick na 'sDuyvels schoot,
Dit swaerd werd hun of my het zeghel aende doodt.

Ripparda. Pieter Kies. Steenbach. Ian van vliet. Klaes Verlaen. Bordet.

Rippard.

Het noodighst eerst voor al sorghvuldigh dient versien,
Dus raedslaeght watter eerst van allen sal gheschien.
Den vyand naerdert vast ons af-geschoten Muyren,
Die teghen sulcke stof gheen Jaren konnen duyren.
Hoe wel sijn volck te met van ons ghemindert word,
Nochtans 'them aen gheen volck, veel min aen lijf-tocht, schort.
Want die van *Amsterdam* met op-ghehoopte schuyten
Hem alles voeren toe: En wy, die niet van buyten,
Dan sorghelijck, ontfaen, vermind'ren meer aen macht,
Dan by de sommige lichtvaerdigh word bedacht.
Dies drinckt my raedsaem sijn een harden stoot te waghen,
Op hoop, of wy hem uyt sijn Legher konden jaghen;

B iijr

Ick gheeft u Mannen te bedencken; spreekt u sin.

Verlaen.

Die saeck heeft vry wat wercks en grove moeyten in
Doch dunckt my evenwel niet gantslijck ongheraden.

Bordet.

Door uyt-val word beproeft de kloect' in wapen-daden,
D'oprechte koenheyd word dan aen de toets ghestelt.

P. Kies.

Magh-schien of wy hem soo verdreden uyt het velt,
Of ruymen 'tgantsche Land, ten minsten een van beyden.

Rippard.

'tKon lichtlijck beuren, soo wy maer ons stuck beleyden
In deser voeghen, soo den aenval wierd bereyd,
Dat even groote macht en wack're dapperheyd
Op twee verscheyden plaetsen t'evens wierd bedreven.

I. Vliet.

Dit voor-slagh heeft my 'thert al-reed' een moed ghegheven,
'kRaed' dat men voorders werck op dees ghestelde saeck.

Steenba.

Of dat men voerslagh van een ander middel maeck.
Want dus doend', worden sy te weynigh veel beschadight,
En wy nochtans en worden van hem niet ontladight.
'tGhebreeckt aen moedigh volck, veel min aen middels spoor
En tot het Legher gaen ons al de weggen voor.

Verlaen.

Het naeste middel om hem af-breuck te doen lijden,
Is, datmen hem bestorm van twee verscheyden zijden,
Soo d'Heere *Rippard* sprack: welck voerslagh dunckt my 'tbest.

Bordet.

De gantsch-verbroken, en met do' on-ghestopte vest,
Betuyght sulcks allesins hoogh-noodelijck te wesen.
Een blood-hert blijft in huys, en toont dat diepe vreesen
Door 'vyands stoutheyd hem gheslaghen zijn in't hert.

Rippard.

Soo maer den uyt-val op goe voet bevordert wert,
En dat met eenen stoot de Scharen buyten dringhen,
Om, soo gheseyd is, op twee plaetsen te bespringhen,
Soo brenghet de duysternis, en d'onkund des ghetals,
Hun een verslaghen schrick en onweer op den hals.
Het Krijghs-volck (dood-ghelijck) uyt diepe slaep gheslopen,
En weet aen welke kant te gaen of eerst te loopen:
Soo dan 'tGheschut, terwijl ons volck na buyten treckt,
Ghelost word na dien kant, die tusschen tween sich streckt,
Daer 'tvolck den aenval mickt; soo pooght elck te verweeren
De onghemeynde Wal; en eer sy weder-keeren,
Is 'tvolck te machtigh in haer eerst-verlaten sterckt',
Dus baert alsulck begin 'tghen daermen minst op merckt.

P. Kies.

Dat niemand slechts te veel sijns doentes toe-vertrouwe,
En op sijn voorneem te lichtvaerdelijcken bouwe.

Steenba.

De wack're voorsicht sal ons doents beleydster sijn,
Soo bouwen w'op't ghewis in plaetse van de schijn.

I. Vliet.

Van volck niet al te seer de Stad ontblood mach wesen.

Rippard.

'tBestemde volck blijf in; wat heeftmen dan te vreesen?
'kWil selve mijnes raeds beleyder sijn en hoeft,
Indien my maer het stuck van herten werd' ghelooft.

B iijv

P. Kies.

'tWaer nutter dat ghy bleeft by ons verselschap binnen.

Verlaen.

Of trecken wy ghelijck, en helpen vlijtigh winnen.

Bordet.

Vertrouwt de saeck dus toe: 'kwil met mijn eyghen hand
Thien hoofden slaen, of selver sneuv'len heen in't sandt.

Steenba.

'tGherreed ghemoed my terght om loff en prijs te halen,
Of door mijn dootd mijns doents de dwaesheyd te betalen:
Veroorloft dat ick gae, soo stel ick vast de maets
In order t'wyl ghy stemt des aenvals rechte plaets.

Rippard.

Soo doet: wy willen met ons drien hier over-weghen
De welcke plaets tot aenval zy bequaemst ghelegghen,
En van ons doent de weet word u verwitticht haest.

Bordet.

'kGae oock na mijn Quartier door desen wegh het naest.

Verlaen.

Of wy aen't *Siecken* hem eerst pooghden 'tovervallen,
En soo verdreven van de seer beschoten Wallen:
Ten minsten soomen hem niet gantslijck en versloegh,
Vernaghelde 'tGheschut, en hem sijn volck verjoegh:
Want van dien boosen hoeck word ons de grootste schade
Bedreven, en terwijl men dit deed' (soo't te spade
Niet op den dagh en viel) dat 'tvolck dan wierd beleyd
Om 'tvolck, 'twelck stucks-wijs light door't veld al-om verspreyd,
Met eene wack're vuyst hand-dadigh aen te tasten.

Rippard.

'tWaer beter dat men die int Bosch ligghen, verrasten,
En dwongh te breken op: niet op verscheyden stond,
Maer teffens; dit dunckt my te hebben vaster grond,
En dat men den alarm beleggh op and're hoeken,
Daer weynigh vollicks oock haer voordeel licht kan soeken.

Verlaen.

'tGheschie ghelijck ghy seght; want t'is op't hooghste nut,
Dat erghens in de macht des Spaengiaerts werd' ghestut;
'kWil, soo ghy't raetsaem vind my oock daer laten vinden.

Rippard.

Betrouwt ghy my daer af 'tvolkomen onder-winden,
Soo sal ick 'tnoodigh volck bestemmen totten strijt;
Gheeft andwoord, dat ick weet hoe ghy van meynigh sijt?

I. Vliet.

'kStemt toe, soo't van de Heeren t'saem word goet ghevonden.

Verlaen.

Op't Raed-huys haeld bescheyd.

P. Kies.

Daer werd dijn last volbonden.

Don Frederico. Iuliaen Romero. Mons Dragon.

Of soude dit ghesnor sich toonen wel soo koen,
Om op mijn Legher eenen swaren storm te doen?
Dees honden, die ick met mijn tanden wil verscheuren,
Noch min als *Naerdens luck* en sal haer nu ghebeuren;
Dees Ketters, huyden werden sy lijf-eyghen mijn,
En morghen sullen sy des Duyvels eyghen zijn.
Wat raed ghy Heeren, sal men teghen haer volstrijden?
Of hongh'ren d'honden uyt, om dese moeyt te mijden?

B iiijr

De keur is thans in ons; want al haer krijghs-volck flaeuwt,
Daer 'tons' verwackert, en van dagh tot dagh vergaen wt.
Haer muyren zijn om ver, de vesten ronds-om open,
Ons schort maer over 'tys daer teffens in te loopen.

I. Rome.

Hoort daer, de Mugghen zijn noch wacker in de weer,
Den trommel rammele noch om strijd en even seer.
Wat of haer meyningh is, de Kemels 'tover-vallen?

Don Fr.

'tVerwaent ghespuys noch pocht in't storten van hun Wallen.

M. Drag.

Indien wy dese Stad verkreghen stormens-handt,
Dat waer ons grooten roem en schande den vyandt;
Derhalven vind ghy't goed, den laetsten storm doet waghén;
Die sal een dieper vrees in't bloede hert haer jaghen,
Wanneer sy onse macht ronds-omme sien by een,
Soo menigh yser-hert en stael-hoofd op de been
Die aenval bieden 'tsaem voor, achter, en besijden.

I. Rome.

Den voor-toght zy dan my, 'thert graeght om yv'righ strijden.

Don Fr.

Dat dan den laetsten storm op hun bereydet word,
Soo werd haer kindse waen ghevleughelt en ghekort.
Den voor-tocht zy *Dragon*; den hinder-tocht *Romero*:
Noircarmes van ter tijd': hier op stelt u ter weer // soo:
Strijd dapper voor het recht ons Koninghs op dit Land,
Sant Iago wenckt al-reeds voor u de overhand.
Den buyt zy al-ghemeyn; in't vuyr stelt al hun wercken,
Selfs spaert oock gheenichsins de ontheylighde Kercken.
De Kett'ren t'saem vermoord; het Vrouw-volc meest ontschaect,
Ghy doet *Sant Iago* dienst, soo ghy't noch grover maeckt.
De Ruyt'ren aen den *Hout* laet scherpeijck op-passen,
Om al 'tghevluchte volck met swaerden te verrassen.
'kStelt alles in u hand: Soo haest ghy komt daer in,
Moort, plondert, brand en woed soo als u valt in sin.

Eerste Soldaet. Tweede Soldaet.

2. Sold.

Mijn Hooftman my beval na 'tBlock-huys toe te gaen,
En 'tvolck te nemen meed' die'ck onder-weegh vond staen.
'tSchijnt datm'er stormen sal: den Borgher komt in wapen,
En laet oock niemand van sijn mede-broed'ren slapen.

1. Sold.

'kWas mede op den wegh, 'thoofd haeckt na goeden buyt,
Of dat den Bloed-hond wy ter Schanssen drijven uyt.

2. Sold.

'kHoor daer krioel, treed aen, ten is gheen tijd om sam'len.

1. Sold.

'tVolck treckt: den trommel (hoort) begint alarm te ram'len.

Hier word van buyten ende binnen ghevochten, ende den Spangiaert uyt zijn Schanssen ghejaeght.

Het blijde gheruchte.

'Ghemoedight volck vervolght den blooden loopert na,
Doet onder 'tvluchtend' heyr een schrickelijcke scha.

B iiijv

De Walen moede-loos hun willigh over-gheven,
Dien doch gheen gunst gheschied van langer stond te leven,
Vyt vrees des gullen wraecks: den Spangiaert, Italiaen,
Voor 'tdapper-staende volck niet mochten blijven staen:
Den moort is ysselijck: de menichte der dooden
Ontelbaer is der gheen die eerst zijn wegh-ghevloten.
Den buyt is groot en grof, den prijs is noch veel meer,
'sStads-volck nu we'er-ghekeert van alles danckt den Heer.

Eerste Vrouw. Tweede Vrouw.

1. Vrouw.

Ghebuyr, hoe vaert 'tghemoed, is't reed'lijck noch te pas?

2. Vrouw.

'tIs vry wat beter als het gister-avond was.

1. Vrouw.

Hoe? was het hert ontrust vermits dit swaer belegghen?

2. Vrouw.

Soo deed't: de droefheyd kan ick naeuwelijcks uyt-segghen
Waer door 'thert wierd gheknaeght, ghepijnt, ontrust, ghequelt,
Dan 'tis (God lof) verkeert.

1. Vrouw.

De droefheyd van u stelt;
En laet de lieve hoop een fris ghemoed u gheven.

2. Vrouw.

Te recht bedroeft de nood my, die 'teerst van mijn leven
Soo hooghen perssingh proef, als is des honghers noodt
En sien 'tverslaghen volck voor onse ooghen doodt,
Ha, dat is 'tminste noch: wy sien dat vele Mannen
Vrouw, kind'ren, huys en hof in dit beleggh verbannen:
D'een treckt ter poorten uyt ('twelck my noch 'tmeeste deert)
Die, na de laetste kus, niet meer daer binnen keert.
En wat zijn vrouwen doch, die konnen hun niet stellen,
Om 'sSpangiaerts hooghen moed en bats gheweld te vellen,
Elck g'lijckt het swacke ried dat d'wint ter neder slaet.

1. Vrouw.

Ghebuyr, stelt 'thert gherust, God noyt sijn volck verlaet,
Neemt dit aen voor een proef, of schuld-daed onser sonden.

2. Vrouw.

Ha God, u ist bekend, voor my werd raed ghevonden
Om dulden dese smert, en heelen dit verdriet,
Doch voor het spraeck-loos kind is sulckes doenlijck niet:
'kOntset my voor t'gheween der ted're suyghelinghen;
'tHert schrickt om sware spijs haer maghen t'overdringhen,
Die anders sijn ghewoon: elaes, wanneer den dagh
My hooren liet; Dit brood, lief Moeder, ick niet magh;
Ghetuyght ghy goede God; hoe swaer de tranen storten,

En was in twijffel, of 'kmy selven woud' verkorten:
Met diep versuchten sprack ick eynd'ling: neemt, mijn kind,
Dit's 'tbeste dat (elaes) u droeve Moeder vindt.
Ah, God, het soete wicht, met tranen inde ooghen,
Vatt' het langh-tandigh aen, al had'et niet ghemoghen,
Maer d'honghers diepen nood, ghesteghen tot den krop,
Deed't eynd'lingh grijpen, en voor suycker eten op.

C ir

1. Vrouw.

Elaes soodanigh leed my 'thert oock doet beweghen,
En zijn de teyckens al tot aen de krop ghesteghen,
Wanneer der kind'ren stem (brood-hongh'righ) tot my treed,
Dan dunckt my dat de nood my 'therte levend' eet:
Doch kort'lingh is wat koorns met Schepen inghekomen.

2. Vrouw.

Dit heeft m'ooch t'hert verlicht, soo haest ick 'thad vernomen,
Maer wat! 'tontset vertoeft: elck is voor't sijne bangh:
En by ons swackt de macht, om teghen sulcke dwangh
Der Schepen op het Meyr veel mond-kost in te halen.

1. Vrouw.

'tOntset werd voor de hand, eer dat ons meer sal falen,
Ghepluynde Posten sulcks ons vast'lijck weten doen.

2. Vrouw.

Vijf maenden zijn ghele'en, dat wy dees sware schoen
Ghedraghen hebben, en noch isser niets ghesleten.
'tVolck raest en woedet vast: 'teen word ter ne'er ghesmeten,
En 'tander opgherecht; 'teen Schip verslaghen word,
En 'tander (ondicht zijnd') na diepen afgrond stort:
Nu loopt den vyand voor, dan vluchten onse Knechten,
Dan sietmen wederom ons Mannen moedigh vechten.
Nu valt der Spangiaerts kants; dan isser Schepen-strijd:
Met winst en met verlies den tijd vast henen lijd,
Wy blijven vast beset, en konnen nergkens winnen,
Dan dat wy hongher ende sterfte krijghen binnen.
En yeder klopt, die klopt alarm of hand-gheweer,
Werpt my wel duysent pond op't droevigh herte neer.
'tGheclanck der trom'len stort in my niet dan versuchten;
Dan roeptmen, daer's ons volck aen't loopen ende vluchten,
Helpt Borgh'ren, wacker loopt; dan twijffel ick mits-dien
Of ick mijn lieve Man oock oyt sal weder sien.
Dus woelt ghestadigh heen het hert in duysent duchten.

1. Vrouw.

Ghetroot sijt, Buyr-wijf, dit sijn al des Oorloghs vruchten
De goede God vecleen, soo't ons maer saligh is,
Gheen grooter honghers-nood, noch meer becommernis,
Op dat door 'thoogh ghebreck ons', overkropte kind'ren
Des adems uyt-slip niet door droefheyd kom te mind'ren.

Steenbach. Stuyvers. Verlaen.

[†]Twee-hondert Walen zijn ter *Hout-poort* uyt-ghedronghen,
En meen sy hebben nu den vyand al bespronghen
Die met de Duytsen is gheleghert in den *Hout*;
'kVerwacht de tijdingh vast.

[†]25. Maert

G. Stuy.

Dat volck is euvel stout;
Den vyand op te slaen vereyschte grooter Scharen,

Dan inder haest by een aldaer vergadert waren.

Verlaen.

'tGheschied' maer om te sien hoe sterck het volck daer leyd,
Op datter kortlingh grooter aenslagh word bereyd.

Rip. uyt.

Heer *Rippard*, hoe dus haest ghewapent herwaert loopen.

Rippard.

De Walen wederom met even groote hoopen
Ter Poorten keeren in, en brenghen tijding net
Hoe sterck het Legher der Hoogh-duytsen is beset:
Elck meent 'tis doenlijck, om den vyand op te lichten,
Dus dient'er in versien, om yetwes uyt te richten.

Steenba.

Is *Mons Bordet* met hun oock we'er ghekomen in?

Rippard.

Die deed my dit verhael.

Steenba.

Dat's deftigh na mijn sin.

G. Stuy.

Men sluymet niet, indien daer voor-valt eenigh voordeel
Maer dat men't stel in't werck.

Verlaen.

Tot sulcks neyght oock mijn oordeel.

Rippard.

'tIs tijd dan dat ick't volck in ordre stel en schick.

binnen.

G. Stuy.

Sulcks dient by-na vol-voert op't eenigh ooghen-blick,
Dat elck weet welcke Poort hy henen moet uyt-trecken,
Om tijd, en goede wil der Borg'ren te verwecken.

Steenba.

De Borg'ren blijven t'huys, wy willen selver gaen,
En d'eens-ghedane eed manhaftigh vooren staen.

Rippard.

'tVolck meest ghewapent is, verordent sijn de Wallen,
Daer elck op dringhen moet.

Steenba.

Tsa, laet ons gh'lijck aenvallen.

Eerste Borgher. Tweede Borgher.

Het volck met hoopen is ter *Zijl-poort* uyt-ghetoghen,
En sijn het Legher der Hoogh-duytsen onder d'ooghen:
De *VWater-poort* heen uyt ses vaend'len sijn ghekeert

De binnen-weghen om, na *'tBos* toe: 'twelck vermeert
'tGhetal en moed des volcks; en zijn nu al aen't vechten.

2. Borg.

Ghemoedight waren meest ons uyt-ghetoghen knechten
Om buyt te halen, of om slaghen te ontfaen.

1. Borg.

My lust te weten, hoe dien uytval sal vergaen.
De Heeren op de Vest na *d'Hout-kant* zijn ghetreden,
En slijten haren tijd tot Gode in ghebeden,
Om houden d'overhand aen desen Spangiaert quaed,
Die nu vast over al sijn woedigh Legher slaet.

1. Vrouw uyt.

Goe tijdingh Mannen van de uyt-gheloopen strijders,
De *Schanssen* zijn vernielt.

2. Borg.

Hoe is 'tghevaren wijders?

1. vrouw

Wel duysent zijn vermoort, en 'tvolck gheplondert is,
Elck heeft een goeden buyt.

1. Borg.

Vertelt ghy't voor ghewis?

2. vrouw

'kSagh 'tvolck ter *Zijl poort* in met buyt gheladen komen,
En van hun heb ick 'trecht verhael des saecks vernomen;
De Duytsen vluchteden, hun siende knap vermand,
Soo dat ons volck terstond haer Tenten stack in brand,

C ijr

Meer als drie hondert: sy, wiens bloodheyd hun deed loopen,
Haer vluchtingh halsen-duyr meest hebben moeten koopen.
Soo ghy my niet gheloofft, tred na de *VWater-poort*,
Daer word 'tghewis verhael int openbaer ghehoort.

2. Borg.

De blijdschap des ghelucks en weder-houd gheen voeten.

1. Borg.

'kGae meed, en wensch wy't dus aldaer oock hooren moeten.

Pieter Kies. Ian van Vliet.

'tBelofde bystand, door het toe-gheseyde woord
Des Prins, en werd noch niet vernomen, noch ghehoord,
Dit maeckt de herten flaeuw, en moede-loos den Borgh'ren,
Om dat die slofheyd woond by sulcke Lands-versorgh'ren:
Daer nochtans dagh op dagh aen hem gheschreven word,
Dus kan ick raden niet, waer aen 'tvolbringhen schort.
De Stad van dagh tot dagh neemt af in volck en krachten,
Noch heeft gheen troost, dan die van buyten is te wachten:
De mond-kost mindert seer, den toe-voer is belet;
'tWelck waerlijck 'therte des Inwoonders gantsch verset.
De Meyr is ons ontruckt, nu d'Amsterdamse Schepen
(Die onder 'tscherm des *Fuycks* ons schip-volck annegrepen)
Een vryen toe-gangh hebben langs het *Huys ter Hert*,
Des staen ons saken slecht, en wonderlijck verwert.

I. Vliet.

'tIs soo: den Borgher ('ksiet, soo dick wy gaen om strijden)
Is soo verduldigh niet om onghemack te lijden,
Als wel in het begin elck om het heftighst was;
Doen gaf gheen wonde pijn, hoewel sy flaeuw ghenas.

P. Kies.

Niets my verwondert meer, nadien door wisse Boden
(Ghefleughelt reys op reys) 'tontset is aengheboden,
Dat noch der Schepen strijd soo slappelijck gheschied,
Als of ons swaer beleggh hun gingh ter herten niet.
Dus dienter in versien; gheen vreught gheeft my dit leven;
'kWaer bet den wormen tot een stinkend' aes ghegheven.
'kHeb me-ly met den stand des arme Borgherij's,
Die sich des lieven hulps, en 'tHuysghesin des spijs
Soo deerlijck sien ontbloot; naeckt, hongh'righ en ghebreckigh.

I. Vliet.

De nood vereyst de klaght, en is 'tghetraent verweckingh.

P. Kies.

d'Alwijse God weet recht en is ghenoegh bekend,
Hoe seer my perst dees nood en noyt-ghesien ellend.
Maer lacy 'tklaghen is t'hans nood-loo en onmachtigh:
Den Spangiaert is te boos, te krijghel, geyl en prachtigh,
Soo dat in onse saeck niet anders kan gheschien,
Dan 'tgheen de goede God daer inne wil versien.

I. Vliet.

'tHert sluyt van rouwe toe: my jammert, ha, my deert
Te sien des honghers-nood soo grootelijcks vermeert.
'tGhekerm der kind'ren scheurt my d'herssens langhs de straten
Die lacy noch soo gaern een stucksken broods meer aten

C ijv

Als tijd en nood vereyst: 'ksie vele Moeders staen
Onmachtigh met de borst haer kind'ren toe te gaen:
De Vad'ren zijn bedroeft, som moed' en suf van waken,
Die wacker sijnde, naeuw en weten wat sy maken,
Soo maelt hun 'tflaeuwe hert en gheest des jammers sat.

P. Kies.

Couragie, ons God, die leeft, daer dient een moed ghevat,
Ten dienst des Lands, en om ons vryheyd te ghenieten,
B'hoort ons gheen kommer, selfs de dood niet te verdrieten,
'tIs eerlicker sich dood te vechten inden strijd,
Soo werd den Hond in ons sijn hooghe roemens quijt.

I. Vliet.

Waer elck ghemoed als ick: 'kwaer waerlijck wel te vreen
De Stad te schermen; jae al waer ick oock alleen.

P. Kies.

Laet ons de Borghery een manlijck hert toe-spreken,
Hoe-wel het schijnt den moed flaeuwhertigh is gheweken.
De Knechten zijn ghemoed en dapper tot den strijd.
Der Hopmans boesem is oock alle vreesse quijt.

I. Vliet.

'tIs tijd, datmen den staet des Stads den Prins doe weten.

P. Kies.

'kMeen daer's een Bode heen te paerde op-gheseten.

Eerste Soldaet. Tweede Soldaet.

⁺Hoe ist met 'tvolck vergaen, die langhs de *Sparen-kant*
Ghetoghen zijn; al dood? of sijn sy noch op't Land?

⁺9. April.

2. Sold.

De Schepen bleven stil, en 'svyands grof Gheschut
Heeft van de *Fuyke-Schans* ons Knechten meest ghestut:
Soo datse, siende 'tvolck ghereed om aen te vallen,
Ontvloden, en hun gaven onder onse Wallen.
Een cleyne wijl daer na is wederom gheproeft,
Doch zijn met 'tselfde kruyd (ghelijck voor-heen- ghetoeft.
Nadien dan 'sPrincen Vloot en volck gheen weer en boden,
Is elck sijns weeghs verstroyt, en hebben't meest ontvloden.

1. Sold.

Soo dan, na u verhael (ist maer ghelijck ghy seght)
En isser van ons volck in't minst niet uyt-gherecht.

2. Sold.

Mijns wetens niet. Want 'sPrincen volc, noch schip, noch schuyt,
Vertoonden gheen ghewagh, ja saghen niet eens uyt.

1. Sold.

Soo moet den vyand daer wel dicht gheschip-brught legghen.

2. Sold.

Ja schip aen schip ghetackt, ghelijck sy my daer segghen.

1. Sold.

Dees tijdingh is niet goed, en klijnckt my wat te vreemt.

2. Sold.

Die swarigheyd is kleyn.

1. Sold.

Dat's waer, na dat men't neemt.

Het droevigh gherucht.

Tot u, ghy volck'ren, die met ingetrocken ooghen
Des Haerlems stand aenschouwt, kom ick in haest ghevloghen,
En sal met korte re'en de jamm'ren overgroot,
Vertellen deses Stads, en euv'len honghers-noodt.

C iijr

Verschrickt u niet. Na dat de toe-gheruste Scharen

+Van't bloedigh strijden uyt den *Hout* ghekomen waren,
Gheladen met den roof der Duytsen af-ghestroopt,
Met waghens vol gheweer en vanen op-ghehoopt,
Die sy ten trots en roem (tot een verwinninghs teken)
Des nuchtens (als een pronck) op't nieuwe Bolwerck steken;
De tijdingh (niets te blijd) in haest ghedraghen werd

+25 Maert

+Hoe d'Amsterdammers door den Dijck by '*tHuys ter Hert*
Met al hun Schepen waren na het *Meyr* ghekropen;
Dit heeft de Borgh'ren eerst ghedaen de ooghen open,
En als in eenen Spieghele, die het schoonste wend,
Doen schouwen recht den stand van d'aenghegaen ellend.

+29. Dito.

+Hier op de Spangiaerts flucks een Schansse deden maken,
Op dat langhs heen de *Fuyck* gheen Haerlemer soud' raken,
En dat haer Schepen daer (als onder schut en scherm)

+30. Dito.

Vry ligghen souden in een in-gheboghen-erm
Doe was de Stad ronds-om soo vast en wel besloten,
Dat gheenigh Schipper meer tot haer en konde vloten:
Des honghers-nood nam toe; d'eet-waren sloeghen op;
Elck daghjen bracht 'tghetraent tot boven aen den krop.
De Schepen, van den Prins tot hulp aen hun ghesonden,

+En richten gantsch niet uyt: Dit sloegh noch dieper wonden,
Soo dat een sware vrees en onghemeten schrick
Den Borgh'ren op den hals viel in een ooghenblick.
Want sy, die als vermand en gantsch omcinghelt vochten,
Noyr recht bewijsingh van een uyt te raken brochten.

+9. April.

'Gheluck liep dwers en rechts, nu voor, dan teghen windt:

+De *Rustenburger Schans*, versterckt met nieuwe Wallen,
Wierd van den Knechten weer by doncker overvallen;
Dit gaf weer verssen moed; als meenend' daer eer langh
Na 'sPrincen Vloot en volck te hebben nieuwen gangh:
'Ghelijck 'tgejaeghde Hert, vermoeyt door't langhe loopen,
(Sijn Jagheren ontschuylend' siet een gaetjen open,
'tWelck middel wijst ter vlucht) hergrijpt sijn oude moed,
En stelt sich teghen Brack en Hazewind verwoed,
Beproevende sijn sterckt'(by-na gheheel ontnomen)
Om 'sJaghers enghe strick en loose laegh 'tontkomen,'
Soo gingh het met dit volck, die, siende, langhs de Vaert
Een open, meenden nu gheheel te sijn bewaert,
En 'sSpangiaerts voorneem boos gheheelijck te ontsluypen:
Maer (lacy!) moesten knap weer in haer hollen kruypen,
Soo haest sy saghen, dat des Princes Schepe-wacht
Van 'tAmsterdamse Schips-volck (trotsend') wierd veracht.

+19. April by nacht

Daer quam gheen toe-voer meer door wegghen af-ghesneden,
Hoe menigh-mael sy oock daer toe kloeck-hertigh streden.

C iijv

'Hert sonck hun in de schoen. Alleen een dobb'le Schuyt

+Door sloot en over velt komt in ghelaen met kruydt.

+De Stad liet Penn'nghen slaen ten huys' der Silver-smeden.

+27. April

De Borgh'ren flaeuw-ghemoed (lijdsaem) veel tijds besteden,

+In April.

Tot dat een Maend voor-by de droefste tijdingh viel

De langh-gheleden nood al teffens op de hiel.

Elck man op een pond broods ghestelt wiert, en de kind'ren

Met 'vrouw-volc op een half pond, vermids 'tgroot vermind'ren

Des korens; 'twelck nu gantsch te droevigh ymmer stond,

Dat d'vader 'tkind het brood most trecken uyt de mond.

Beklaeght het ongheluck met hun, en wilt beweenen

Hollanders hun misval: Ha! dat de droeve steenen

Beweeght niet worden, en van rouwe barsten uyt,

Een groote wonderheyd des uyt mijn herte spruyt.

Den voghel-sangh is dood, 'tvleys is met hongher g'eten;

Den wacht-houd van sijn eyghen meester is verbeten:

De muys-kat maeuwt niet meer: elck is sijn eyghen Kat,

Elck vanght, elck pluckt en eet (met smaeck) oock Muys en Rat.

'tGhebreck verstaelt hun hert, en brengt het hoofd aen't malen;

Weer-spaltigh (sonder nood) aen't hollen sijn de Walen:

Men weet niet waer't hun schort: 'thert vol van euv'le wraeck

Bestaen (uyt gramschap) doet een schadelijcke saeck,

De Meesters *Quirijn, Lambrecht*, hebben sy ghevanghen,

+ (Die uyt verwoede spijt, van hun sijn op-ghehanghen)

Met noch een *Paep*, en *Adriaen van Groenevelt*,

+27. Mey.

(Siet waer de toornigheyd en spijt haer wraeck op stelt)

Oock *Meesters Quirijns Dochter* in een gracht verdroncken:

Dit zijn des dolheyds pijlen en verdroefde voncken.

Beklaghelijcke Stad, hoe perst my dese nood!

Hoe schuddebolt my 'thert, en vreesst voor uwe dood!

Ses maenden sijn ghele'en dat dit beleggh gheduyrt // heeft,

In welken tijdt hun volck grof ende groot besuyrt // heeft.

+Twee Boden met een Borgher reysen na den Prins

Met Duyfkens aen haer zijd': doch 'tvolck krijght gheenichsins

+3. Junij.

De langh-verwachte hulp; hoe seer sy daerom schrijven;

Doch God weet dit en meer. Hier mede laet ick't blijven.

III. Vertooningh: Is het betalen des thienden penninghs.

Verklaringh.

+Des thienden penninghs groot' en langh-gheleden schult

Betaelt word, siet, hoe hier thien hoofden sijn ghevult

+9. Mey.

In toegheslaghen ton: en d'elfsten word ghegheven

Voor achterstellingh, die langh schuldigh was ghebleven.

Rey van Borgheren ende Borgherinnen.

- 1 Ah God, ha goede God!
 Het willen ende wenschen
 Ghedijd voor u ten spot
 Der onvertsaeghde Menschen.
- 2 Doch soo't ons noodigh waer
 Ter saligheyd, o Vader,
 'tBelegh fel ende swaer,
 'tWelck word hoe langhes hoe quader,
 Te dulden: Het gheschie,
 Wel aen, wy willen toonen
 Dat gh'ons (heylighe Drie)
 Kend waerdigh by te wonen.
- 3 Doch, soo 'tverdient verdriet
 Van ons (die willigh lijden)
 V gaet ter herten niet,
 Ons Kind'ren stelt versijden.
- 4 De droefheyd heeft gheheel
 Ghestopt en toeghesloten
 Hert, borst, en droeve keel,
 De troost is wegh-ghestoten.
- 5 Wanneer, wanneer, wanneer,
 Wanneer sullen wy moghen
 Sien onse Stad, o Heer,
 Met onbetræende ooghen.
- 6 Des nevels duyst're mist
 Doet ramp en droefheyd vallen,
 Den hongher weckt den twist
 In ons bekrompen Wallen.
- 7 Sal dan d'onnooselheyd
 Te zijn betalen schuldigh
 'tGheen voor ons is bereyd,
 En word verwacht gheduldigh!
- 8 Wee u, mijn lieve kind!
 Wee u, mijn suyghelinghen:
 Ah, mocht des doodes wind
 V eerst ter Aerden dringhen!
 En dat wy saghen aen
 Met dick-gheswollen wanghen
 V voor ten grave gaen:
 Ah welck een groot verlanghen!
- 9 Mijn uyt-verkoren goed!
 Mijn hooghste welvaerds hopen!
 Ah, kond' ick met mijn bloed
 V ware vryheyd koopen.

10. Leght daer, en sterft voor heen;
Wy willen ons dood strijden.
Soud' ick u laten? neen,
De ziel en wil't niet lijden.
11. Neen, sulcks betaemt veel meer
Ons onbeschreumde moeden;
Soudt ghy, die zijt ons Eer,
Voor ons noch moeten bloeden.
12. Wilt ghy voor ons te gaer
In't heest' des strijds u gheven,
Wat weet ghy, of daer naer
Een uyr wy sullen leven!
13. Of niet het woest ghespuys,
En d'hoop der onverstand'len
V Dochters schenden t'huys
En ons op straet mishand'len?

VVaer-heyd.

Kloeck-hertigh Mannen-volck, vertrouwt u saeck den Heer:
Eer dry-mael dese Son her-neemt sijn oude keer,
De plaghen, die u t'hans soo dapperlijcken smerten,
Dan werden (besem-schoon) ghevaeght van uwer herten.
Lijd dese kleyne stond, en waket in ghebe'en,
Verbeyd dien dagh soo tusschen vreught en droefheyd heen.
De hemel-hooghe God, die alles goeds laet reg'nen,
Sal met een dobb'le gunst dan dese Stad besegh'nen.
Voor een Huys t'welck ghy sult in lichte vlam sien staen,
Wel duyst met wonder ghy (daer na) sult mercken aen.
Voor een hooft, 'twelck noch sal voor 'tswaert ter aerden knielen,
Soo dat in plaetse van een af-ghebroken steen,
Thien duysent op-ghehoopt ghy legghen sult by een.
De *VVaerheyd* spreeckt tot u, en dervet vast beloven;
'tGheen in des Dryheyds raed besloten is daer boven,
Indien ghy maer en blijft stantvastigh in't ghemoed,
En wijckt om kruys noch swaert van't voorghenomen goed.

Binnen.

Rey van Borgoren

'kVoel met een hevigheyd des vreughts mijn ziel beseten,
Het lommer-swart verdwijnt: 'ksie, en ick heb ghegheten.
2 'tWas waerheyds gulde mond die ons dit heeft beloofd,
Het welck mijn ziel met een ghewis gheloof gheloofd.
3 Soo't d'Hemel dan belieft; ick sterf of blijf in't leven,
'kHebt alles in sijn hand vry-willighlijck ghegheven.

Rey van Borgherinnen.

Een licht-ghewenste wensch my om het herte vlieght,
'tOntset is voor de deur: de Waerheyd nimmer lieght.
1 In Gods belofte vast ghegrond-vest is mijn hoopen,
Ghehey-blockt is 'tgheloof: Gods hand die heeft bedropen:
Want soo God voor ons vecht: en stelt sijn sek're wacht,

Soo is der Krijgh'ren onrust niet, en sonder kracht.

Tweede Deel.

Don Frederico. Mons Dragon. Noircarmes.

HA dobbel-duyvel-schrick! ontset u 'therte niet
Wanneer mijns gramschaps slag en blixem op u schiet?
Verwaent ghedrocht, wilt ghy dijn hoogh-moed niet vervormen,
Verwacht mijn dond'ren dan en onghenadigh stormen.
Dees hongherighen hoop en salt niet gheven op!
Mijn ongheachte vloeck dy val dan op den kop.

M. Drag.

'*Meyr* is soo vast beleyd, omcingelt en beschanst,
'*Bekruyfe* waters kop met Schepen schijnt bekranst,
Gheschip-brught '*Sparen* is met stijf bebonden Schepen,
Van mast aen mast-ghetackt en dick-bepeckte repen.

Noircar.

'*Hal*-starrigh volck versmoort sich selven in de waen,
Bedroghen is haer hoop en kinderlijck bestaen,
'*Blijckt*: want sy suffen meest in daden ende wercken.

Don Fr.

Dat my dees Swijnen dus ontheylighen mijn Kercken,
Mijn Kloosters op-gherecht, en Altaers toe-ghewijt,
Is my den grootsten trots en alder-swaersten spijt.
Die in de plaets van soo veel wonder-doende Santen
Haer boose Leeringhen en Ketterijen planten.
Den Goden-dienst bespot (o schand!) en dien onteert,
Daer nu een vuylen Droes sijn duyvelrijen leert.
Mijn wraeck noch dond'ren sal, en hun vol-op betoonen
Met welcke munt men moet dees Beelde-schenders loonen.
Schickt '*Krijghs*-volck tot den strijd, en moedight yeder sterck
Te vechten voor *Sant Iago* en de *Roomse Kerck*.

M. Drag.

De nood spreeckt, dat s'eer langh selfs sullen over-gheven,
Soo spaertmen dan die moeyt', en veler Knechten leven.

Noircar.

Of datmen noch een dagh vijf, ses of seven wacht:
Want hoe men met hun meer voorsichtigh en bedacht
Ons saken legghen aen, hoe't beter is: Als Jongh'ren
Vallen s'ons noch te voet, of moeten gantsch uyt-hongh'ren.

Don Fr.

'*Gheschie* soo 'tis mijn sin: honghert de Honden dood.

M. Drag.

Die straf is soet ghenoegh ten aensien van de noodt.

IV. Vertooningh: In welcke een Maeght, vertoonende de Stad Haerlem, den Prince den stand, honghers-nood, ende armoede betuyghende is; hebbende voor haer staen eenige Mannen, Vrouwen ende Kinderen, knagende ende bijtende aen Paerden-huyden, Ossen-darmen, Wijngaert-bladeren, &c.

V. Vertooningh: In welcke al dit voor-verhaelde volck dood leght: den Prince hem veynsende, of hy sliiep, spreekt de Maeght hem aen.

De Maeght Haerlem.

Vyt hoogh-ghedronghen nood, veel-moghend' Prince, claeght
 Dees bitt're klaght voor u een arm-verlaten *Maeght*
 Elaes, verlaten, ja! erbarmt u mijner reden,
 Mijn *Hoof*t, die ben een *Lid* aen dijn ghetackte Leden.
 Mijn Borgherije sterft een duysent-jaerse dood,
 Haer kind'ren smelten heen door kracht van honghers-nood?
 Paerds-vleys is Sondaghs-kost; haer vet-beslijmde huyden
 Ghesoden worden, en ghesaeust met wilde kruyden.
 De Moed'ren (machteloos) verhongh'ren met de vrucht
 In't swangher lichaem, laes: ha God, welck een ghesucht!
 Welck een bedroeft ghekarm! met welck bitt're tranen
 De Mannen hunne Vrouwen tot de dood vermanen!
 Met welck een droef ghearm elck van den and'ren scheyd!
 Hoe't Wijf troostend' haer Man soo bloedelijcken schreyd,
 Tuyght ghy dat goede God: tuyght ghy dat blinde daken,
 Vertelt wat Man en Wijf in't scheyden t'samen spraken:
 En ghy verdrooghde vloer brengt al de tranen voort
 Die in u voose borst t'ontijdigh sijn versmoort.
 Ghetuyght ghy stomme wiegh het onuytspreecklijck wringhen
 Der uyt-ghehongherde spraeckloose suyghelinghen.
 Met welck een droeve stem elck moeder-loose wicht
 Om eten riep, en naeuw door't eten is verlicht.
 Elaes, de tranen my soo diep in't herte steken,
 Dat sy mijn droeve mond beletten meer te spreken.
 Slaept ghy, groothertigh Prins; de Staten gheven macht;
 Of heeft mijn redens stof voor u te weynigh kracht?
 Soo waerlijck als Godt leeft, sy sijn tot op de Wallen,
 Waeckt op, doet bystand, eer sy mijn volck overvallen.

VI. Vertooningh: Aen d'een zijde staen de Spangiaerden met ontbloote swaerden, dreygende den Mannen te doorsteken; vatten de Vrouwen by den hayre, ende een Kind by de beenen, om te dooden; de bedructe Maeght pooght t'ontvlieden; vvord van Frederico aengevat, ende met den svvaerde gedreyght: hier op gheschied een algemeyn gheschrey, vvaer over den Prins ontvvaect.

D ijr

Prince van Orangien.

'tBekomert herte word uyt diepen slaep ghetoghen:
Ha God! wat's dit! hoe dus! wat sie ick voor mijn ooghen!
Haerlem, u nood my perst, jae heeft my langh ghedruckt,
Maer wat! mijn voorneem is ten meesten niet gheluckt.
Ick zweer u by mijn staff en Vorstelijcke Kroone,
Soo waerlijck als ick ben eens dapp'ren Princen sone,
'tGhebreeckt niet aen de wil, maer tijds gheleghenheyd
Voor desen my al langh sijn by-stand heeft ontseyd.
Strijd dapper, weert u vroom, 'kwil euv'len vlijt aenwenden,
En komen selfs, of al mijn heyr-kracht tot u senden.
Is dan noch God met ons, soo winnen wy den strijd,
En ghy word op een stond den boosen Spangiaert quijt:
Soo niet, beveelt u God, die alles laet verwerven;
'tIs eer en soet ten dienst des Vaderlands te sterven.'

Ripperda. P. Kies.. Stuyvers. Verlaen. Steenbach.

Voor 'talthemeyne nut hoogh-noodigh dient ghestreden,
Alleen voor 'tHooft niet, maer voor 'tminst oock van de Leden:
Dus voor de Borghery soo wel ghevochten dient,
Als voor de Stad, hoe-wel ons alder-grootsten vrient.
'kSie klaerlijck in den gheest gheschildert voor mijn ooghen,
Dat wy des Spangiaerts swaert ontslingh'ren niet en moghen,
Men schoor-voet soomen wil: 'tontset vertoeft te langh,
En oock meer noods te lijden valt den Borgher bangh;
Die hoopten over ses oft over seven weken.
De Stad te houden, nu niet meer daer af en spreken,
Vermits het vast gheloof, 'tgheen s'hadden op't ontset,
Nu door der Spangiaerts Schans is t'eenemael belet.
Het leuren schaed te veel: den vyand daegh'lijcks nadert:
Wy nemen af in macht, en hy meer krachts vergadert.
Wy strijden sonder hoop, sy op een goeden buyt,
Dus gaet'et na hun wensch, en buyten ons besluyt.

P. Kies.

Den Prins nu rechtevoort gheherberghet binnen Leyden,
Sijn volck vast totten strijd mach schicken en bereyden.
'kBetrouw, nu dat den stand des Stad hem is vertoont,
Dat gheene slapheyd meer in't Vorst'lijck herte woont.

Verlaen.

'kEn trecker gheensins uyt, al ist schoon dus gheleghen,
Veel min is 'thert tot overghevinghe gheneghen.
Des Princen laetste brief stort in my soo veel moeds,
Dat ick wil vechten tot den laetsten druppel bloeds.

Rippard.

'tZy hoe wy't wenden 'tis met ong gheheel verloren,
Wy moeten in haer hand, of in de Stad versmoren.

G. Stuy.

'kSterf duyst-mael liever hier, als door de vyands swaerd,
Soo werd den vyand door ons gheenen roem bewaert.

D i j v

Steenba.

Of nu den vyand ons aenbode sijn ghenade,
En dat ghy-luyd' voor gelt af-kochtet alle schade?

P. Kies.

Sulck voorslagh is te kinds, 'kbetrouw my niet sijn woord
Ten waer hy zwoer, dat wy de Knechten tot de moord
Bereydet souden zijn: sijn Eeden zijn ghebleken,
En is onnoodigh van sijn trouwe veel te spreken.

Verlaen.

Tot een Bespreck met hun, en vind' ick oock niet goed,
Want hier door werd beproeft ons flaeuw en slap ghemoed.

Rippard.

Soo laet ons dan de Stad in 'sPrincen naem behouden
Tot dat de swaerden in de doode vuyst verkonden.

G. Stuy.

De reed'lijcheyd gheeft plaets, Mannen: 'tis nu ghele'en
Ses Maenden, dat wy met den vyand kloecklijck stre'en,
Wy konnen't licht een weeck op-houden en vertoeven.

Steenba.

Der Borgheren ghemoed sal veel te seer bedroeven.

P. Kies.

Elck in de saeck met ons ghetroost en lijdsaem is.

Verlaen.

Des honghers stantvast gheeft hier af ghetuyghenis.

Rippard.

'kMeen vast den Borgher sal niet d'eerste sijn in't kreuken.

Steenba.

Soo nochtans d'hongher brengt int hert te sware breuken.

P. Kies.

Onnoodigh sorghtmen voor het ghene niet gheschied.

Steenba.

Ist noodloos, 'tgehen men daeghlijcks voor de ooghen siet?

Rippard.

Nochtans hun wackerheyd my doet in twijff'lingh vallen.

Verlaen.

Tot over-gheef niet een ghesint is van hun allen.

P. Kies.

Oock niemand sal van daegh, en morghen noch veel min,
Raed gheven tot bespreck.

G. Stuy.

Dat's minst in haren sin.

+VII. Vertooningh: Is de t'samen-sprekinghe tusschen de Capiteynen des Stads, ende den Vyand.

⁺1. Julij.

Verklaringh.

't Bespreck word tusschen tween beleyd en aenghenomen,
Op hoop, of elck kond' tot een eerlijck uyt-treck komen.

VIII. Vertooningh: De Vergaderinghe scheyd.

Verklaringh.

Niet konnende gheraken tot een goed verdragh,
Scheyd elck, en stelt de saeck uyt tot den na-middagh.

IX. Vertooningh: Is als de VII. verandert alleenlijck de personen.

D iijr

Verklaringh.

De tweede-mael word van den Borgheren versocht,
Op hoop, of hare saeck ten besten lucken mocht.

X. Vertooningh: De Vergaderinghe scheyd.

Verklaringh.

'tVeel-eyssen oorsaeck is dat d'een van d'ander scheyd:
Den Spangiaert wederom tot oorlogh sich bereydt.

Eerste Soldaet. Tweede Soldaet.

Hoe Krijghs-knecht, is 'tbespreck voor ons al vast besloten?

2. Sold.

Den vyande wederom de muyren heeft beschoten:
Elck wapent sich in Stad, om haest ten strijd' te gaen.
Hooft daer, de trom'len meest by-een alarm gaen slaen.

1. Sold.

'tHooft yvert meer tot buyt, als 'therte jeuckt tot vechten,
Want daer's staegh veel te doen, en weynigh uyt te rechten.

+

Eenen alarm van binnen met roepen ende schieten.

⁺2. Iulij.

'tGheruchte.

Den vyand had versocht op hun beloft en woord
Bespreck te houden: dus zijn sy te mael verhoord.
Maer konnende niet tot sijn voorneem gantschlijck komen,
Heeft weder op de Stad te dond'ren voorghenomen;
'tWelck sijnd' int werck gheleyd: bereyd sich elck ten strijd',
Den Borgher heeft int minst hem niets ghescholden quijt.
Driemael sy quamen aen, driemael weer afgheweken,
En t'elckens sijn na 'tgraf een grooten hoop ghestreken.

**⁺XI. Vertooningh: Is vvederom een Ghespreck tusschen beyden,
bestaende in thien vande treffelijcste personen.**

⁺3. Dito.

Verklaringh.

De derde 'tsamen-spraeck vergheefs ghehouden wordt,
Elck houd sich vast by 'tsijn, daer't yeder meest aen schort.
Het Krijghs-volck is ghesint (ghewapent) uyt te trecken;
Hier toe den Spangiaert sich gheensins en laet verwecken.

D iijv

Ripperda. Steenbach. Bordet.

Wat isser nu verricht? den vyant is ghemoed,
En d'arme Borghery daer teghen qantsch ontmoed.
Den vyand is vertroost, sy kennen ons ghemoeden,
En weten, waer voor sy haer efter sullen hoeden.
Elaes, te spade klaeght den voghel, die in't net
Sich selven willens ende wetens heeft gheset.
'tVolck raest en wederroept, niet wetend' wat beginnen,
De Knechten sijn ontstelt en hersseloos van sinnen,
Elck wil ter poorten uyt, en woelt met groot onrust,
Den moed is wegh, daer is om vechten gheenen lust:
Het Vrouw-volck weent en huylt, elck raest my om de ooren,
Soo dat ick wars, ja kies ben van dit langh te hooren.
Komt vechten wy ons dood, of breken 'tsamen door,
Ick met mijn Schild-knaep wil u allen treden voor.
Die sterft, sterft voor het Land, ter eeren van *Orangien*,
Die over-blijft, die leeft ten trots van't moordigh *Spangien*.
Wat seght ghy, *Mons Bordet*, spreeckt, sijt ghy soo ghemoed?

Bordet.

'kVind alles oorbaer, wat mijn Heere raed en doet.
Is dit den hooghsten raed? 'tgheschie dan, laet't soo wesen.

Steenba.

Wat brenghet den Krijgher goeds? hoe dus verhaest in't wesen?

1. Sold.

Een Duyf ghekomen is, en heeft een brief ghebracht
+Waer in beschreven staet 'tgheschiedde deser nacht.

+4. Iulij.

Rippard.

Komt *Steenbach*, laet ons eerst doorsnoffelen dit schrijven,
En onsen raedslagh soo langh rugg'h'lingh laten drijven.
Misschien den brief yet goeds na onsen wille buyght.

Bordet.

'tKan wesen; doch mijn hert het teghendeel betuyght.

+XII. *Vertooningh: Leyden, Delft, ende Hage, bidden den Prince om hulpe voor de Stad.*

+6. Iulij.

Verklaringh.

Elck Landtsaet is bemoeyt in *Haerlems* hooghe smert,
Haegh, Leyden, ende *Delft* neemt dese saeck ter hert,
En bieden (willigh) uyt haer Steden te vergad'ren
De willighe ghemeent', op dat 'tontset sou nad'ren.
Den Borgher selfs voor hun ootmoedelijcken bid,
Welck terghen hem voorwaer seer diep in't herte sit.

+XIII. Vertooningh: Word van den Prins den vryvillighen na Haerlem toe te reysen gheoorlooft; vvaer op hy haer metter hand den vvegh na Haerlem vvijsst.

+ 6. Iulij.

Verklaringh.

Den Prins bekommert in de sake des beleghs,
Hun wijsend' 'truyne spoor des schrickeloosens weghs,
Veroorloft haer te gaen: en wenst oock alle vresen
Verr' uyt ghedacht en sin verjaeght te moghen wesen.

Eerste Borgher. Tweede Borgher. Gerrit Suyvers. Ian van Vliet.

Indien de meyningh waer, *Heer Borgher-meester*, dat
Elck (soo ons is gheseyd) verlaten moest de Stad,
En sich met vrouw en kind den Spangiaert overgheven,
Siet daer met dit mijn swaerd nam ick my liever 'tleven.

2. Borg.

Soo port my oock den gheest, 'twaer oock veel beter, dan
Te sijn des boosen Hond's ghevanghen Slaef en Man.

I. Vliet.

Wie heeft dees raserny gheblasen in u ooren?

1. Borg.

De Duytsen laten ons sulcks openbaer verhooren.

G. Stuy.

Daer weet ick gantsch niet af, 'tis buyten mijn ghemoed,
Oock vreemt van mijne wil, indien het yemand doet.

2. Borg.

Dit swaerd is grafs ghenoegh voor my, mijn wijf en kind'ren:
'kWil niet een stipken van mijn vryheyd laten mind'ren.

I. Vliet.

'tIs oock de meeningh niet: hoewel den Spangiaert waent
Dat door dees laetste bres den toegangh is ghebaent.
'kHebt alles vaerdigh weer met peun en steen doen vullen.

1. Borg.

Ten sijn gheen Spangiaerts die ons over-schreuwen sullen,
Veel min den Duytsen hoop, al sijnse binnen's muys;
Gheen pocchen ons vervaert; veel min den schrick des vuys.
Hoe! sullen wy in't laetst, nu datter kloeck ghestreden
Dees langhen tijd is, en soo veel verdriets gheleden?
Soo fellen honghers-nood: soo groven onghemack?
Soo menigh wond; en tijd, dat yeder kost ontbrack;
Soo veelderley ghekarm van kind'ren ende wijven;
Soo menighmael in't heest des strijds ghewaeght ons lijven!
Soo vele deurghestaen, en nu staen als verbluft?
Waerachtigh, die dit raet, antwoord' ick, dat hy suft.
Sal al t'verdriet van onse dick-betraende ooghen,
Nu door een over-gheef soo slechtlijck moeten drooghen?
'tHad eerlijcker gheweest in't eerst, en bet ghepast,
Dan nu, nu sijnen toorn en gramschaps sware last
Met basten op-ghehoopt sal op ons halsen dond'ren.
Hoe, Heeren, suft ghy? doet dit woordt u soo verwond'ren?

G. Stuy.

'tGhemoed denckt op een saeck noch verre van de hand,
En mogh'lijck schitt'ren sal op't alghemeyne Land.

I. Vliet.

De swaricheyd is groot: elck wil sich moedigh toonen:
'tGhetraent we'er-houd de spraeck.

2. Borg.

Soo langh my God laet woonen
In u, *O Harelem*, mijn Vaderlijcke stoel,
Sal 'taensicht toonen dat ick dese smert ghevoel.

Het droevigh gheruchte.

Den *Prins* had vast beloofd, oock by sich selfs besloten,
 Des Spangiaerts Legher aen den *Hout-cant* op te stooten,
 Daer toe verordent was een redelijck ghetal
 Vry-willigh volck, by een vergadert over al,
⁺Vyt *Leyden Haegh* en *Delf*: dees sijn by nacht ghekomen
 Ontrent het *Man-pat*; daer de vyand heeft vernomen
 Haer schiel'ke aenkomst; dies hy laghen heeft gheleyd,
 En vele Musquettiers hier ende daer verspreyd.
 Dit volck, des onbewust, is snellijck voort-ghetoghen,
 En ondertussen in des vyands net ghevloghen.
 Den Spangiaert lost 'tGheschut, versien van kruyd en lood,
 Soo dat den meesten hoop daer bleef, en dat ter nood
 De vluchtelinghen voorts de tijdingh konden draghen.
 Hier over 'tvolck, ontstelt, begheeft sich tot het klaghen,
 Elck met een sware vrees beladen schud het hoofd,
 Die maer te licht dees tijdingh droevelijck gheloofd.
 Som Hopmans raden 'tvolck ter Stad heen uyt te trecken,
 Waer toe veel Borgh'ren sin is lichtlijck te verwecken,
 En maken hun bereyd om flucks te voeren uyt
 Dit onrijp voorneem ende roekeloos besluit.

⁺*Tusschen den 8. ende 9.
 Iulij.*

+

*Eenighe Soldaten ende Borgeren willende ter poorten vynt-loopen, worden van hare Vrouwen
 achter-haelt, ende gheschut.*

⁺*9. Iulij.*

1. Vrouw.

Waer heen, mijn waerdste deel, is dit dijn duyr belooven?

2. Vrouw.

Ah hebt u kind'ren en mijn swangh'ren buyck voor ooghen,
 Of, dat ick mede treck:

1. Vrouw.

Hoe flaeuw my 'tlichaem is,
 'kEn laet u niet alleen uyt-loopen, dat's ghewis:

2. Vrouw.

Erbermt u mijnder, lief; siet daer, d'onnoos'le vruchten,
 Hoe deerlijck siens' u aen! hoe diep herkomt haer suchten!

1. vrouw.

Mijn schat, mijn eenigh al, en deert u huys noch goed,
 Hebt medelijden, 'kbids, met dit onnoosel bloed.

1. Borg.

Laet my, ick ben bereyd de Stad gheheel te laten.

2. Vrouw.

Elaes, mijn Man, wilt ghy dan mijn gheselschap haten?

1. vrouw.

Mijn Lieve, wat ghy doet. Ah God, waer wilt ghy heen?

2. Borg.

Komt vord'ren wy ons reys. Vaert wel.

2. Vrou.

Ha, liefste, neen.

1. Borg.

'tMoet wesen, Lief, laet los.

1. Vrou.

Dat sal u niet gheschieden.

2. Borg.

'tIs nochtans onse sin.

2. Vrou.

Wy willen met u vlieden.

1. Borg.

Ha, dobbel-goede God! elaes, mijn Lief, mijn Kind,
Dijn over-groot ghekarm mijn voorneem gantsch ontbind.

2. Borg. Komt keeren wy na huys,

1. Vrouw.

Mijn Lust, mijn eenigh hopen,
Elaes, soud ghy aldus, van my, u Liefste, loopen!

Pieter Kies. Ripparda. Stuyvers. Steenbach.

Nu is den laetsten raed voorhanden Mannen, hoe
Wil elck nu dat men in dees droeve sake doe?

Rippard.

Ghy siet, 'tvolck is gheneyght oock stucks-wijs uyt te loopen,
Die doch al lijveloos na 'tleven souden hopen.
De Wachten sijn te deun en dicht by een gheset,
Soo dat de vlucht daer door hun gantslijck is belet.
'tWaer nutter en oock best, nadien aldus ghelegghen
Ons droeve schied'nis is, dat met goed over-wegghen
De sake wierd berecht, en dat in ordre wy
Ter Poorten toghen uyt. Elck spreek sijn meynigh vry.

Steenba.

Het raedtsaemst datmen weet te doen of aen te wenden,
Is d'uyttocht: want van dagh tot dagh ons droev' ellenden
Vergrootet worden, en daer valt gheen mind'ringh in,
Ja door ons wederstaen vertoornt men 'svyands sin.
Dus soo wy't dorfdn tot den laetsten man toe waghden,
Onnoodigh waer yets meer om antwoord u te vraghen:
Maer d'wjl het leven soet is, en gantsch aenghenaem
Den ghenen die't verlenght door middel recht bequaem,
Soo is ghestadigh 'thert tot alle uytvlucht open
En doet den mensche steeds het alderbeste hopen.
Derhalven soo mijn voorslagh d'Heeren yets aenstaet,
'kWijs 'tmiddel, naemlijck, dat elck een de Stad verlaet,
En nemet alles meed', de Vrouw, en KInd'ren t'samen:
Wie weet het, of wy noch de bitt're dood ontquamen.

Rippard.

Hier op ghenomen dient een goed, doch kort, besluyt.

G. Stuy.

Hoe swaerlijck spreek mijn hert het noode ja-woordt uyt.

P. Kies.

Stelt order inder haest hoe alles sal gheschieden,
Dat gheen verwerringh kom door't al te haestigh vlieden.

Rippard.

Om alles recht en wel te schicken, dient ghestelt
'Wel seven vaend'len volcks, om veyligh t'houden 'tvelt,
Dat hier na volgh den Raed gheheelijck en te samen,
Met d'oude Dienaers, en de Luyden meest van namen.
Daer na de Schuttery met Wijf, Knecht ende Kind,
En al wat uyt de Stad te trecken is ghesint.

⁺10. Julij.

Dat voorts den hinder-tocht belast word den Soldaten,
Die onder Vaendelen men sal verdeelen laten
Tot neghen in't ghetal, om vrijden d'achter-stoot:
Het overschot sich stel langhs heen de zijden bloot.
Siet daer, dat's d'orden, die ick had in haest ghevonden.

G. Stuy.

Elaes 'tis gheenen tijd dit stuck op't diepst te gronden.

P. Kies.

De tijdingh niets te blijd noch aenghenaem sal sijn
 Den vrouwen machteloos en overhoopt van pijn;
 Doch, nademael de vrees is alles te verliesen,
 Soo moetmen uyt twee qua'en het alderbeste kiezen.

Tweede Borgher. Tweede Soldaet.

Krijghs-man, hoe vaert het hert, ist in sijn oude vorm?
 Soud't noch wel sijn bereyd tot dadelijcke storm?
 'kMerck aen 'tverbleyckt ghelaet, dat schrick of diepe vresen
 Omcingelt hebben 'thert, of soud't den hongher wesen?

2. Sold.

Wat soude't sijn mijn vriendt, 'thert is met veel krioels
 Van hoop en vrees belaan, de gheest maect veel ghewoels,
 'tBelegh duyrt veel te langh; niet dat het stadigh strijden
 Den gheest bedroeft, of, dat den honghers-nood te lijden,
 My oock te swaerlijck druckt: maer angst met hoop vermenght
 Ghestadigh yet wat vers my in het herte brenght.
 Dan schrickt de gheest, dan hooptse los en vry te raken,
 Dan wordse we'er ghedreyght met nieuwe droever saken
 Van swaerder ofte noch een langh'ren honghers-nood;
 Dus, dat ick mocht begaen, ick vocht my selven dood.

2. Vrou.

Komt, liefste, 'tvolck vergaert, d'een gaet den and'ren wecken
 Wy sullen al ghelijck ter poorten heen uyt-trecken.

2. Borg.

'tGheschied' in Gods naem, soo de saeck maer wel gheluckt.

2. Sold.

Ten minsten worden wy uyt dit verdriet gheruckt.

Het droevigh gheruchte.

⁺Den meesten hoop des volcks nu al ghevaerdicht waren
 Met pack en sack gheschoe'rt, eer dat het recht vergaren
 Of scheyden door de Wet den Borgh'ren was verthoont;
 De Hop-luyd' voor het volck ten meesten-deel verschoont
 Haer saken hebben: dies ist over al in roeren:
 Elck sleept, elck draeght, en pooghd het beste meed' te voeren,
 De vrouwen (met ghekarm) omsiende, 'thuys beweenen,
 Van hare droeve woonst: en spreken tot de steenen,
 Staet langh verdrietigh huys en plaetse, tot dat wy,
 Ghemoedicht bet als nu, u weder komen by.
 De oude Luyd' met vreught (nochtans bedroeft in't herte)
 Hoe kreupel, schijnen sonder letsel ofte smerte,
 En hincken langhs den wegh om volghen 'tlieve Kind,
 'tWelck nu van d'Oud'ren meer als voor-heen word bemind.

⁺10. Iulij.

Elck kind van vreughde danst, gh'lijck of het sou vergasten
En Kermis-spijs ontf'a'en voor 'tlangh-bekommert vasten,
'tBewaerde stinckend' vel des Paerds, (ghekookt ter nood)
Word ongheacht (vertre'en) gheworpen in de goot.

[†]Een brief uyt 'tLegher quam, die brengt m'in twijffel dapper
Of 'thittigh voorneem niet en is gheworden slapper.

[†]16. *Dito.*

E ijr

Vermits 'tghedreyghde haest des uyt-trecks niet gheschied:
Dus meen ick, dat haer saeck gheworden is tot niet.

Iuliaen Romero. Mons Dragon.

De nutste tijd vervlieght, en nerghens min gheschied
Als in ons Legher: want wy en vervord'ren niet.
De daghen slijten met ghedyrigh tussen-spreken,
En stadigh sijns' in 'teen of 'tander in ghebreken;
'kGh'loof niet dat hun versoeck, al word'et toegheseyd,
Op vaste meeninghs grond of recht betrouwen leyd.
d'Hollanders sijn te leep, men derfse niet betrouwen,
Des niemand oock verplicht is, hun beloft te houwen.

M. Drag.

Waer ick des saecks een Hooft, ick stelde flucks de Stadt
In licht-gheladen vlam, of schootse tevens plat,
'Is langh ghenoegh ghedraelt om soo een nest te winnen.

I. Rome.

Voorwaer 'thert helt hier toe met d'inwendighe sinnen.
Mijn geest (beschreumt voor quaed) my dicmaels heeft vermaent
Oogh-spalkend' en ontrust, met een verbleeckt ghedaent,
Gh'lijck oft ons slapheyd had te kennen willen gheven
Die in dees sammelingh (te kindisch) word bedreven.

M. Drag.

De traegheyd deses doents verflaewt de herten van
'tGhemoede Reys'gher-tuygh, en yser-lijvigh Man,
Vermids het onghemack der waterighe Landen
Elck onghewoonlijck is te vatten dus met handen;
En dat de lijf-tocht hun somwijlen word ontruckt
Dien nood den Krijghs-knecht noch het aldermeeste druckt,
Dies Heer, dat voord'ringh schie is ons ten hooghsten noodigh;

I. Rome.

Of datmen desen hoop der Kett'ren brande doodigh.

Het droevigh gheruchte.

Het stadigh over-legh om Stad en huys te laten,
Verwert de sinnen en 'tghemoed des volcks dermaten,
Dat niemand weet wat doen, of waer hy loopen sal:

+De Walen sinne-loos verlieten eerst de Wal,
Die van een sek'ren hoop Borghers ghevolghet waren,
Dees waren nu alreed' ghekomen met de Scharen
Aen d'water-kant, alwaer sy vindend' hun ontbloot
Van Brugghe-draghers, vreesen 'tloopen in den dood,
En keeren wederom met haeste na haer Wachte.

'tVertsaghe volck begint te woeden inder nachte,
En slaen des *Kosters wijfen Quintins Dochter* neer,
Dat gheene van hun tween daer af bekomet weer.

+ 11. Iulij.

Men maeckt we'er voor-slach om een morgen-spraec te houden
Met 'svyands volck, eer dat de kisten gantsch verkouden
Des snooden vyands, die nu onder hare Stad
Ghedrongen light, en dreyght die haest te schieten plat.

Dus sijnd'er flucks bestelt, die buyten sullen treden,
En voor de droeve Stad vol-toyen hare reden.

XIV. Vertooningh: Eenighe Kapiteynen ende Borgher-meesteren spreken met den vyand.

Verklaringh.

+Het langh-ghestreden word nu t'eene-mael versoent,
Den Spangiaert met de mond vergheeft der Borgh'ren doent,
Des dats' een somme gelts (tot soen-gelt) moeten schaffen:
Of dat mens' met de dood sou wreedelijcken straffen.
De Knechten blijven op ghenaed' en onghenae
Des *Fred'ricks* in de Stad; of sullen sonder schae
Te lijden aen haer lijf de Stad moghen verlaten,
Indien sy hun gheweer daer binnen willen laten.
Dit noodighe verdragh, ghesmeed dus inder haest,
Den eenen moedight en den and'ren maeckt verbaest,
'tGhewoel des volcks loopt toe, en heeft seer knap vernomen,
Dat hare Hoofden van't bespreck sijn inghekomen.

+*Den 12. Iulij. des avonds
een vijff uren.*

Binnen.

Bordet, met sijnen knecht, dit ghehoort hebbende, spreekt:

Bordet.

Ha droevighe gherucht! hoe perst dit my 'tghemoed!
Ah welcken over-last den tijdt mijn ziele doet
Is God alleen bekend: sal ick op de ghenade
Des vyands blijven, die my komen sou te spade?
Elaes, welke ghenaed verwacht ick doch van haer?
Te sterven door het swaerd? Laes, dat soud' worden waer.
Want dit by hun voor een ghenaed' word ingheswolghen;
Doch 'tsal in mijn ghemoed soo sacht niet kunnen volghen;
Neen, neen, gheen Spangiens roem verval op mijnen kop,
Mijn dood en sal niet staen in hun ghenade-strop.
Den Boos-wicht sal gheen trots noch schennis aen my drijven,
Ha Mannen! welke daed! verkoopt ghy soo dijn lijven
Voor ydele beloft? voor een soet segh-woord ja?
'tWelck sy be-eeden nu, en spotten achter na
Met al hun eeden en schijn-vast-ghegroude reden.
Ah Borgh'ren dit'is mijn loon: hier voor heb ick gheleden
Des uyt-tochts droeve schrick, als ick den Spangiaert stack,
En stapelde de do' onghehoopt pack boven pack?
Dit's voor den hongher dan soo duldelijck verdraghden?
Dit sy den loon dan voor mijn diep-ghewonde slaghen
Soo menigh-mael ontfaen: dit's voor het bloedigh sweet
'tWelck (druppelende) my uyt 'tnare lichaem spleet,

E iijr

Doen in de laetste storm ick met bebloedde handen
Het eerste schricken bracht in d'alghemeyn vyanden,
Doe ick niet eer in rust en sachtlijck trecken liet
Voor my was volle wraeck aen koppen thien gheschied.
Eyndlijck, dit's voor mijn dienst, die ick *Orangiens* sone
Ghesworen en be-eed heb aen sijns Princen Kroone,
Dat nimmer van mijn zijd' dit swaert soud' zijn gheruckt,
Of sy, of wy, en waren t'eenemael verdruckt.
Nu sal ick dan ghenaed van sulcken een verwachten,
Die my (met recht oock) moet voor sijn dood-vyand achten!
Ha, hooghe Hemel-God! 'tgheschiede nimmermeer;
'kHeb veel te langh ghestre'en voor 'tLand en 'sPrincen eer,
Dan my dus knechtelijck als Slaef te laten binden,
Om de beloofde gh'naed door 'tswaerd te moghen vinden.
Wel aen dan, trouwe Knecht, die nu dus langhe hebt
Een lieve smaeck en vreught in 'sMeesters dienst gheschept,
Die my op't briesschend' paerd den vyand saeght besteygh'ren,
Wilt my dit laetst versoeck en bede doch niet weygh'ren,
Door-schiet my met dit Roer, en helpt my aen de kant,
Soo vrijd gh'uws Meesters ziel uyt 'svyands boose hand.
Wat suft ghy? vat het aen; treed toe en zijt kloeck-moedigh.

Knecht.

Eerwaerdigh Heer, die saeck is veel te wreed en bloedigh.

Bordet.

Soo ghy my nochtans noyt yets hebt gheweyghert, sult
Ghy my dees laetste beed' verblijven in mijn schuld?
'kBetrouwt u nimmermeer: vat aen, volbrenght mijn willen.

Knecht.

Elaes, 'tghemoed en sou sich nimmer kunnen stillen.

Bordet.

V Knechtschap (door mijn wil) ontschuldigh dese daed.

Knecht.

Waer henen dan met my?

Bordet.

Ter Poorten heen uyt gaet.
Den vyand neemt gheen merck op slecht-ghekleede Luyden.

Knecht.

Ah Heer, mijn hert de daed gantsch anders weet te duyden.

Bordet.

Indien ghy weygh'righ blijft, soo treed ick selfs in't werck.

Knecht.

Hoe noode neem ick't aen.

Bordet.

Neemt maer u ooghe-merck
Dat ghy in't slaep des hoofts my mooght ghewislijck raken,
Dees Deken deck' mijn hoofd; terwijlen mooght ghy maken

Dat u 'tgheladen Roer doch weygh'righ blijve niet.
Dan, toeft een weynigh, 'twijl 'tghebed tot God gheschied.
'Al-moghend' eenigh God, die in het Land des vreden
+Bereyd te halen zijn aengewassen Leden,
Erbermt u mijnes stands, vergheeft my dese daed,
En wat meer in het boeck des schulds gheschreven staet.
Dijn Engh'len gheeft bevel mijn ziele te gheleyden
By dy, o heyl'ghe God, om eeuwich daer te weyden.'
Nu dan, ick maeck my reed', en bidd' God, dat u stand
Werd beter, als de mijn: 'kvergheeft u, daer's mijn hand.

+Den 13. Julij. des nuchtents.

E iijv

Het kleyne dat ick heb zy alles 'tuwen loone.

Knecht.

Ah, eeuwelijck vaert wel, ghy braven Ridders sone.

Don Frederico. Noircarmes.

Nu zijn de Droesen ons, men is gheen Kett'ren schuldigh
Te houden noch beloft noch eeden menighvuldigh
De Moeder d'heyl'ghe Kerck vergheeft licht dese daed,
Indien de sake maer tot haren voordeel gaet.
Men doe de Borgh'ren knap 'tbeloofde gelt op-brenghen,
Want geenigh uyt-stel kan mijn wraeck-gier hert ghehenghen,
Eer dat mijn grimmicheyd (verbittert door den haet)
De Kett'ers t'eenemaal met eenen woorde slaet.

Noircar.

Signor ghebied' ons maer, wat hem belieft sal schieden,
tKrijghs-volck ghemoedicht is haer hooghste hulp te bieden.

Don Fr.

De Hoofden deses Krijghs ghevanghelijcken vat.
De Borgh'ren roept te saem op't Raed-huys deser Stadt:
By een de Knechten laet in Kerck of Klooster komen:
Bestelt ghy dan dat hun 'tgheweerd' af-ghehouden,
'kWil niet dat yemand sal vertellen na dees daed
Hoe't in't verwoeste Haerlem met den Krijgh'ren staet.
'tHert heeft besloten, dat een grooten hoop ghehanghen
Sal worden: en onthooft de Hoofden, u Ghevanghen;
Op dat het dooden voorts my niet te veel en kost',
Besteed een deel in't Meyr den Vissen inde kost.
De Walen, Duytsen, noch Bourgoense, die oyt waren
Te Bergh in Henegou gheweest, derft ghy niet sparen,
Niet een oock, dat's mijn wil: gaet, dat het werd' volbrocht.

Noircar.

'kHeb rijpelijk en met goed overlegh bedocht,
Het geld den Borgh'ren (als hoogh-noodigh) af te dringhen,
Op datse (uyt-gheput) bet na ons fluyten singhen.

Don Fr.

Dat maer het Krijghs-volck af-gheveerdicht word' in haest,
Want 'thert vol gramschap sweeft, en steeds om wrake raest.

Noircar.

'kWilt alles vaerdigh, oock van daegh noch schieden laten:
De gaeuwigheyd gheeft nut, en kan vaeck grootlijcks baten.

Don Fr.

Dat my de tijdingh dan volkomelijck des saecks
Ghebracht werd', want hier in heeft 'therte veel vermaecks.

*XV. Vertooningh: Is, alwaer een deel af-gheslagen hoofden legghen;
andere staen ontkleed om onthoofd te worden; andere knielen voor
'tswaerdt.*

Verklaringh.

⁺tWeemoedigh volck aenschoud de euvele ghenaed'
Des Spangiaerts, die meest-tijds elck g'looft tot eyghen schaed'.

⁺15. Julij.

De Walen, die sijn woord lichtvaerdelijck gheloofden,
Betalen hare straf met hondert vijftigh hoofden.

XVI. Vertooningh: Sommighe zijn ghehanghen, ende sommighe staen bereyd om ghehanghen te worden.

Verklaringh.

+Dees Spieghel klem u t'hert, *Hollanders*, noyt vergeet
Hoe bloedigh dat den Schelm betaelt sijn hooghen eed:
De knechten, die (op hoop van los te gaen) ghevanghen
In Kloosters waren, worden hier te mael ghehanghen.

+16. *Iulij.*

XVII. Vertooningh: Ripparda knielt voor 'tsvvaert: andere staen ooc bereyd om onthooft te vvorden.

XVIII. Vertooningh: Hier vvord het afgheslaghen hoofd van Ripparda door den Beul aen Frederico ghetoot; het lijf sonder hoofd daer by ligghende.

Verklaringh.

+Gheluckighe *Bordet*, ghy hebt den roem benomen.
Siet Kind'ren, heught het lang: *Rippard* is omgekomen;
Dien trouwen Vechter, ah! betrouwende te veel
Des Spangiaerds gulle woord; het swaerd krijght voor sijn deel.
De Mannen, die ghy flus met af-ghestreken kleeden

+16. *Dito.*

+*(Flaeuw-hertigh)* saghet staen, na Schoten zijn ghereden,
Breed'rood en *Rosony* met noch een *Edelman*.
Hoe't hun daer is vergaen, elck licht'lijck dencken kan?

+20. *Dito.*

XIX. Vertooningh: Een hoop Soldaten, arm aen arm ghebonden, vvorden na 'tMeyr gheleyd: de Vrouwen achter aen-loopende, vvorden van den Beuls met svvaerden ghedreyght.

Verklaringh.

+De Knechten over-hoop, dus arm aen arm ghebonden,
Den Beuls bevolen zijn, en soo na 'tMeyr ghesonden,

+16. *Dito.*

E iiijv

Gheen Vrouw veroorloft word haer Man te spreken aen,
Hoe seer sy daerom bid; men drijftse daer van daen.

Het droevigh gherucht.

Hoort na de nare druck der vrouwen, die ick sagh
Ter Poorten dringhen uyt, daer elck met groot gheklagh
Sijn Man de laetste kus, en vaert-wel wilde gheven;
Maer wierden van de boose Beuls te rugh ghedreven.
Ha, welck een hand-ghewringh! ah, welck een hayr-ghepluck!
Elck Lid droegh in sich selfs een weereldjen vol druck.
De Mannen weenden seer, en met bekrompen herten
Besaghen sy hun Wijfs, die noch de droeve smerten
Verdobbelden door het inwendigh swaer ghesucht;
Den Man sijn Vrouwe sagh beladen met de vrucht,
Op't uysterste des draghts, die met ghevouwen handen
Hem gaern de laetste kus ghegheven had in banden;
Maer laes! ten mocht niet schien, alleen 'tuytwendigh woord,
Vaert wel, vaert wel mijn Lief, mocht van hun zijn ghehoort;
'tGhekarm, 'tghesmeeck, 'tgheween van dees bedroefde Vrouwen
Soo groot was, dat daer door de Wolcken zijn ontvouwen.
Ha onmedoghent hert! die niet en hebt ghejont
Den Man sijn Vrouw te bie'n voor 'tlaetst de lieve mond.
De Moed'ren, die uyt liefd' haer euvel-droeve Kind'ren
Voor 'tlaetste wilden kussen, most den Beul verhind'ren.
En met een Leeuws-ghesicht den Vrouwen soo ghedreyght,
Dat elck af-stond van't gheen daer toe hy was gheneyght.
Ah God! hoe 'tManvolck riep, aensiende vriend of kennis,
Vaert wel, vaert wel, wy gaen u voor in dese schennis,
Groet doch mijn Wjff, en ghy groet doch mijn lieve Kind.
Vriend, riep een ander, groet mijn oude Vader blind,
En kust mijn Vrouw voor my met mijn onnoos'le Schapen,
Wy gaen, wy gaen u voor en in den Heere slapen.
De Beulen stouwden vast 'tverwesen vollick aen,
En dwonghen hun met macht wat stijver aen te gaen;
Wiens herten (half verkleumt) nu in de schoen ghesoncken
In plaets van antwoord niet dan strenghe suchtens schoncken.
Doen sy nu waren op den hoeck des *Meyrs* ghetre'en,
'tScheen 'twater woud'se niet, en deylde sich van een:
Doch elck (hoe seer bedroeft) begaf sich tot ghebeden,
En wilden met haer ziel de wrake God besteden:
Som sloeghen d'ooghen dan ten Hemel, dan weer neer:
Som uyt ontstelde gheest die draeyden gints en weer,
En smeten een ghesicht (al briessend') uyt haer borsten,
Bedenckende meer, dan sy wel uyt-richten dorsten.
Den nood verkromp den tijd: d'een gaf sich tot gheween:
Som met een diep ghesucht en karmelijck ghesteen

F ir

Riepen: vaert wel mijn Wif, vaert wel mijn uytverkoren,
Soo luyd' oock, dat in Stad de Vrouwen 'tkonden hooren.
Gheveleughelt dus aen een d'eerst in het water viel,
Die van sijn Maet stracks wierd ghevolghet op de hiel.
Tot hondert twee-mael, en noch vier-mael thien en seven.
Door 'sMeys bevochte kruyn ghekomen sijn om 'tleven.
Som door des waters drift sijn in de Stad ghebrocht,
Ghelijck of 'tLichaem had sijns Vaders graf ghesocht.
'kSagh ('twelc het droefste scheen) veel 'thoof uyt 'twater trecken)
Als of s'haer kind'ren wilden tot de wraeck verwecken.
Doch u heylighe God, bevolen zy de saeck,
Die 'tzijnder tijdt verleent van als volkomen wraeck.

*De Maeght Haerlem met rouw bekleed, sit in de Vertoon-plaets, met een keten aen de voeten
ghebonden ende ghekluystert, op een met swart-behanghen stoel, ende spreeckt:*

Van't inghedompelt leed mijns onghewroken schennis
Hebt ghy, heylighe God, alleen volkomen kennis:
Vernoecht u aen mijn straf en misval, dat u Maeght
(Vermeestert van dit volck) soo duidelijck verdraeght.
Ghy siet, mijn Borgher word mishandelt en gheschonden,
Som na het water, som na Galgh en Swaerd ghesonden.
'kHeb my uyt hooghe nood, en af-gheparste klacht
Goed-willigh onder dit schoon-schijnend' jock ghebracht;
'tIs waer, 'kbekent voor u: 'kheb 'tvolck (van die my haten,
Oock wat'er van my quam) deerlijck mis-hand'len laten.
O God! maer 'twas uyt nood: ick wass'er toe-gheport
Door 'tveelderley ghekarm en tranen laeuw-ghestort;
Daerom u *Maeght*, die men met blooten hoofd' te groeten
Pleeght, sit als een Slavin ghekluystert aen de voeten:
Soo dat de plaghe my soo wel valt op den hals
Als 'tminste Lid mijns Lijfs, die proeft des onghewals.
Sijn dan, beleefde God, oorsakers mijne sonden,
Goed-willigh lijd' ick't: oock, hoe streng ick word ghebonden.
Maer, o ghy eenigh Licht, de duyr-bezwoeren Eed
Is die mijn Schender dan berouwen ende leed?
Die met ghestaefde re'en soo heyligh is bezwoeren,
Is die nu krachteloos en t'eene-mael verloren?
Mijn Borgher, die hem gheeft tot af-koop soo veel gelt,
Moet die noch voor het swaerd (als Moorder) sijn ghestelt?
Ha! trouweloose Boef, niet eeuwelijck sal duyren
Mijn onghemeten pijn en pijnelijck besuyren.
Den overlast die ghy mijn lieve kind'ren doet,
Die ick met pijn en smert van jonghs heb opgevoed,
En werd door't woelen van u Beulen niet vergheten,
Veel min door tijds beleyd veroudert noch versleten.

Wel aen, ghy Vrouwen, die u Mannen siet vermand,
 V Kind'ren dit van jonghs al suyghend' inne plant,
 Op dat sy leeren op den Spangiaert eeuwigh draghen
 Een onghewroken haet en onversoelijck plaghen.
 En ghy, o Kind'ren, die u lieve Vad'ren mist,
 V herten teghen hun verstaelt en dapper hist,
 Suyght in, suyght in de wraeck en voed daer met u jaren,
 Op datse by u blijf tot dat de grijse hayren
 En suffen ouderdom die in't verghetels-nat
 Vervoeren, of dat ghy eerst sijt van wrake sat.

Ghy dan, ghenadigh oogh, sult my uyt dese banden
 Verlossen, en met een uyt mijner Schend'ren handen,
 'kGheloof het vast'lijck ja, en dan mijn oude macht
 Herbeuren uyt den slijck, daer in sy leyd versmacht:
 Op dat ick dan (herbaert) dees vaderloose kind'ren
 Beschermen mach voor alles wat hun soeckt te hind'ren,
 En helpen wrake doen om dit ongodlijck quaed
 Te straffen aen hun door een onvoltoghen haet.

Of soo't u dan belieft ('twelck gheensins is 'tvertrouwen)
 My nimmermeer, o God, 'therbeuren of 'therbouwen,
 Of helper wesen in mijn deerelijcke saeck,
 V dan, o Vader, ick bevele dese wraeck.

De Maeght blijft sitten.

Den tijd, van de VVaerheyd met een wit snoer ghebonden ende gheleyd zijnde, word ghevolght van Neeringh ende Voorspoedt.

Tijdt.

Ick over-oude *Tijdt*, die al wat God besluyt,
 Voor 'taerds gheslachte spreek met vollen monde uyt,
 Die door mijn Tijdingh-brief en redens vreemt uyt-dond'ren
 De Weereld gheef een schrick, en doe den Mensch verwond'ren;
 Wanneer sy mijne stem (gh'lijck als door Godes mond,
 'tWelck ick oock waerlijck ben) sien blix'men d'eene stond,
 En niet dan vuyr en vlam voor d'adems-tocht uyt-schieten,
 Flucks daer op wed'rom vreught en heyl door my ghenieten.
 Die op d'een ooghenblick vertelle veel en groot,
 En daedlijck we'er daer aen den mensch dreygh met de dood.
 'kWas eer den Mensche was: ja langh eer 'tonbespraeckte
 En redeloose Dier d'eerste vergad'ringh maeckte:
 'kWas voor des weerelds grond, en had doen al mijn aerd:
 'kWas eer mijn Moeder was, want 'kheb die self ghebaerd:
 V dan *Haerlemers*, weet ick wonder te verkonden,
 Want my aen 'twitte snoer de *VVaerheyd* houd ghebonden.
 God heeft verdrotten, hoort, u deerlijck ongheval,
 Waer door ghy schendighlijck ghekomen waert ten val;

F ijr

Des heeft hy in sijn Raed met opset vast besloten,
Dat ghy met dobb'le spoed sult werden overgoten.

Den Spangiaert die u heeft moordadelijck verkracht,
Sal worden sonder slagh of stoot uyt u ghebracht,
En sal dan uwe Stad (met bloode vrees beseten)

⁺Verlaten, eer hy word van yemandt uyt-ghesmeten.

Hy dan, wien ghy vertrouwt dat u vergheten had,
Sal sonder teghenstand weer komen in u Stad;
Waent niet, dat *Nassaus bloed*, noch oock *Orangiens sone*,
Voor dijn ghetrouwheyd dit u laten sal ten loone,
Veel min vergheten: want sijn Vorstelijck ghemoed
Is met een gulde liefd tot uwaerts op-ghevoed.

⁺*Anno 1574.*

⁺Ghy dan, die siet met smert, u af-ghestorte muyren,
Ontbloomt van volck, en meest dijn huysen sonder buyren;
Die vele straten siet ghesmolten onder een,
En 'tvolck daer door ghelijck in wildernissen treen;
Die weent, en siet der Borgh'ren hoofden af-gheslaghen,
En soo veel Galghen 'tvleys van uwe Vrienden draghen;
Het *Sparen* krielen van soo veel verdroncken do'on,
Waer onder drijft u Vaer, Broer, Oom, Neef ende Soon:
De Stad ronds-om ghemest met 'tvleys van uwe Vrienden,
En bloed der Knechten, die den Prins op't vroomste dienden:

⁺*In den Iare 1574. ende
voorts.*

Die al u erfgoed siet verslonden door het vuyr,
'tWelck u voor-ouderen gheworden is soo suyr;
Die (door begonnen schrick) soo verre zijt ghekomen,
Dat yeder reden word voor bloed-straft inghenomen;
Die yeder trommel-slagh (al treckt het volck ter wacht)
Voor nieuwe plonderingh of leus tot moorden acht:
Ja, die siet d'alder-trouwste Vader-stads besorgh'ren
Soo wel oor 'tswaerd ghebuckt als d'minste uwer Borgh'ren;
Die (eynd'lijck) uwe Stad in't bloed-bad siet ghestelt;
De Muyren over-hoop; de Huysen ne'er-ghevelt;
De Vrouwen meest ontmand; de Kind'ren veel ontvadert:
Dees tranen (overhoop in eenen back vergadert,
En aen u hoop ghetootst) ghesteghen zijn om hoogh;
Dempt u traens-vloeden thans, laet al u Beken droogh,
God eyscht gheen tranen meer, hy schriect van't moordigh branden:
Het woeden neemt een eynd van al u erf-vyanden:
V Borgher (neeringh-loos) ten vollen is gheschat:
Ten vollen is ghezenght u Borgherloose Stad:
Ten vollen over al de Straten zijn ontledicht:
Gods gramschap over u ten vollen is bevredicht:
Vyt Zuyden komt een volck, hoewel vreemt van u taal,
En na-ghebuyrt met den krom-tongh-uyt-heemsen *VVael*,
Nochtans, uyt hatingh tot God af-ghestelde Santen,
Begheeren sy by u haer woon-plaets vast te planten.

F ijv

'sDaeghs meer dan hondert komt: bewoont u Huys en Hoff,
 'De *vryheyd des gheloofs* dijd al tot Godes loff,

+De Wijd-beruchte *VVael*, den *Vlamingh* en *Brabander*
 Ter Poorten indringt, ja met troppen d'een na d'ander.
 Ghelijck de gaeuwe Bye, uyt woon-plaets gantsch verjaeght,
 Niet rust voor hy en heb een plaets die hem behaeght,
 Dat's, daer elck vry en vranck, onschreumigh voor hun lijven,
 Sijn handel uytterlijck mach openbaerlijck drijven:
 De welck' hy hebbende ghevonden, draeght de maer
 Aen d'and're doolende en uyt-ghedreven Schaer;
 Die dan met een ghedruys ter poorten heen in-dringen,
 En op 'spoorts dorpel flucks tot loff huns huys-waerds singhen.'
 Soo gaet het met dit volck; noch zijnde voor de Poort,
 Een Lied tot lof des *Lands van B'loften* wierd ghehoort.
 Elck brengt me wat hy heeft: men valt terstond aen't bouwen,
 'tMan-volck wind arbeyds-loon tot onderhoud der Vrouwen:
 De *Neeringh* groeyt terstond schier in een ooghen-blick;
 De *voorspoet* word ghehult door Godes al-beschick.
 De neer-ghestorte *Vest* word weder op-ghetoghen:
 De *Grachten* (uyt-ghediept) men stelt in't oud vermoghen:
 De *Kruys-poort* ne'erghevelt word oock weer op-ghehaelt,
 Noch trotser als voor-heen: gheen Arbeyds-volck en faelt
 Om Huysen bouwen: want 'tvolck dapper is aen't groeyen;
 De gulde *Koop-manschap* rijst wederom aen't bloeyen:
 Een *blaeuw-bemuyrde VVaegh* men treckt op uyt den grond:
 Een *Vleys-hal* word gheset daer noyt gheen ander stond,
 Die 'tpuyck van *Holland* prijst, en doen vry-willigh blijcken
 Dat d'and 're t'saem voor dees in schoonheyd moeten wijcken.
 Een *Vis-marckt* nieuw ghestelt word tot een soet gherijf,
 Den Borgheren ten pronck en onderhoud van't lijf.

+*In de Iaren 1578. 79. 80.*
81. 82. ende voorts.
Ghelijckenis.

+Een *Kercke* bouwt men dan uyt d'oud'-vervallen muyren,
 Met steenen op-ghemetst om duysent jaer te duyren.
 +Een *Toren* op het trotst word kortst daer aen ghehecht.
 Aen yeder *Burrich-wal* men *nieuwe Platingh* leght.
 Een deftigh *Mannen-huys*, tot troost der oude Leden,
 Ghesticht word, waer toe 'tvolck (uyt danck) d'aelmoes besteden.
 Een *VVerck-huys* bouwt-men dan, om daer den Deughe-niet
 Te voeden, werckende; en dat het swaer verdriet
 Der nood-druftighe mocht door milde gift der handen
 Versachtet worden, en aen God hun doent verpanden.
 +De *Ramen* woest en wilt, tot weynigh nuts begroeyt,
 Verleyd dan worden, en van 'tvolck gantsch uyt-gheroeyt:
 Op welke plaets men stelt verr' boven *duysent Huysen*:
 Men schiet een *Graft*, men bouwt een *Poort* en *nieuwe Sluysen*;
 Al nieuwlingsh uyt den grond: men plant een *nieuwen Hout*,
 En doet vergh'lijcken die een woest Arabis Wout:

+*Anno 1611.*

+*Anno 1613.*

+*Anno 1611. 12 ende 13.*

F iijr

Men *sterckt*, men *diept* de Stad, elck neestigh is aen't *delven*:
'tGheen streckt tot 'sStads lof, elck oock reket voor sich selven.
De zielen zijn vermeert: het afghehouwen Lid,
Aen-een-ghekropen dan, weer aen het Lichaem sit.
Siet dus veranderen door my de langhe Jaren;
Meer als thien-duysent Man men kan by-een vergaren,
Die teghen 'tSpaens-ghebroed met wraeck gheboren sijn,
En op een ooghen-blick soo groot gheworden sijn,
Dat sy sterck ghenoegh sijn, om (by manier van spreken)
Des and'ren daeghs hun leed aen Spangiaerts hoeft te wreken.
Gods hand vecht voor dees Stad, en doet haer nemen aen
Elck Lid, dat voor '*Lands-duyr-ghekochte vry* wilt staen,
Siet op dan, en met een bewaerheyd al mijn segghen,
Oft niet wel is van nood u muyren uyt te legghen?
Merckt welcke pronck u Stad van Borgher-huysen heeft;
Siet, of elck Insaet hier niet als een Prince leeft.
Dies alles wat u hand aentast, rept of wil roeren,
Gheseghent word, en voor u wilt Gods hand uyt-voeren.

Binnen.

Rey van Borgheren ende Borgherinnen, komen uyt.

Haerlem.

Nu dan, Inboorlingh, toont God ware danckbaerheyd,
En oock ghy vreemdelingh; daer na u Overheyd:
Want *Tijd* heeft af-ghewist uw's keels-bebloede-tranen,
Dees komt tot danckbaerheyd u allen nu vermanen.

Rey van Borgheren ende Borgherinnen.

1. Burger.

Eeuwighe Dryheyds duyst're woord,
Danck zy u, dat ghy hebt verhoort,
En door de wolcken laten dringhen
Tot u, de stem der suyghelinghen.

1. Vrouw.

Lof zy u, dat ghy niet te laet
De tranen van ons ooghen dwaet,
Eer dat de grove vochticheyden
Ons ziel ter Hellen droevigh leyden.

2. Burger.

Prijs zy u, Heyl'ghe Zebaoth,
Israels Heyland ende God,
Die met des Spangiaerts t'samen-rotten
Door 'sTijds beloop hebt willen spotten.

2. *Vrouw.*

Eer zy u, goede Vader, dat
Ghy u erbermet onser Stad,
Des willen wy voor al dees dinghen
(Tot danck des goeds) dees Loff-sangh singhen.

Na de stem: *Ou estes vous Bireine mon amy.*

GHeen smert en duyrt des Menschen ronde tijd,
Soo blijft gheen leydt oock eeuwigh onghewroken:
Gheen gul ghemoed, of 'tword van d'oude Tijd
Vermorselt en als krachteloos verbroken.

Iuycht nu met ons, *verloste Borghery*,
'tGhetraent, daer in ghy hebt dus langh gheswommen,
Van wegen d'onlijd'lijcke slaverny,
Is voor Gods Throon ten Hemel op-gheklommen.

De vreemdelingh, die hier sijn Vaderland
Nu weder-vind, en mach sijn ziel bewaren,
Ten offer brengh 'tgoed-jonstigh inghewand
Voor d'Overheyd, op 'sdanckbaerheyds Altaren.

Der Vorsten (die met een gheboghen erm
Ons Vader-land, voor ons en onse kind'ren,
Ghenomen hebben in haer lief bescherm)
Goed voorneem, wilt door onwil niet verhind'ren.

Doch God voor al ghestadelijcken looft,
En bid voor s'Lands soo *duyr-ghekochte vryheydt*,
Betaelt voor langh met menigh Hollands hooft;
Werckt niet, dat die door twist van uwe zy „ scheydt.

Des blijf de vreed' het nutste middel wis,
Houd vast in een u pijlen dicht ghesloten:
En wie hier af de rust-versteurder is,
Dien wilt met macht ten Lande heen uyt-stooten.

Oeff'ningh leer u.